

HÍRADÓ

XVII. ÉVFOLYAM, 29. SZÁM

ÁRA: 1,50 FORINT

1973. JÚLIUS 21.

Európai biztonsági és együttműködési értekezlet Helsinkiben

Július első hetében tanácskoztak Helsinkiben az európai biztonsági és együttműködési értekezleten részt vevő országok külügyminiszterei. Az ülésen számos ország külügyminisztere szólalt fel.

Az utolsó ülésen Péter János magyar külügyminiszter elnököl, s Karjalainen finn külügyminiszter mondott rövid záróbeszédet. Karjalainen a többi között hangoztatta, hogy az értekezlet nagy és konstruktív munkát végzett. — A konferencia légköre — jelentette ki — vitathatatlan bizonyította annak, hogy a múlt keserű tapasztalatai után Európa új reménnyel tekinthet a jövőbe.

Véget ért tehát az európai biztonsági és együttműködési értekezlet első szakasza. A szeptemberben kezdődő második szakasz — a szakértő bizottságok tanácskozása — várhatóan lényegesen nehezebb lesz.

A helsinki konferencia külügyminiszteri szakaszának záróülésén a résztvevők egyhangúlag elfogadták a tanácskozási eljárástól szóló közleményt. Ennek szövege a következő:

Közlemény az európai biztonsági és együttműködési értekezlet első szakaszáról:

1. Az európai biztonsági és együttműködési értekezlet első szakaszát 1973. július 3. és 7. között tartották Helsinkiben. A korábban létrejött megállapodás szerint a konferenciának ezt a szakaszát külügyminiszteri szinten tartották.

2. Az értekezleten az alábbi országok vettek részt: Amerikai Egyesült Államok, Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, Csehszlovákia, Dánia, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Izland, Jugoszlávia, Kanada, Lengyelország, Liechtenstein, Luxemburg, Magyarország, Málta, Monaco, Nagy-Britannia, Német Demokratikus Köztársaság, Német Szövetségi Köztársaság, Norvégia, Olaszország, Portugália, Románia, San Marino, Spanyolország, Svájc, Svédország, Szovjetunió, Törökország, Vatikán.

3. A konferencia nyitóülésén üdvözlő beszédet mondott dr. Urho Kekkonen, a Finn Köztársaság elnöke. Beszédet mondott továbbá a konferencián dr. Kurt Waldheim, az ENSZ főtitkára.

4. A miniszterek elfogadták a helsinki konzultációk ajánlásait, amelyek magukban foglalják a konferencia bizottságainak napirendjét és a bizottságoknak szóló útmutatásokat, továbbá az ügyrendi szabályokat és az értekezlet lebonyolításával kapcsolatos más rendelkezéseket. Az ajánlások szövegét nyilvánosságra hozták.

5. A miniszterek kifejtették kormányuk álláspontját az európai biztonsággal és együttműködéssel kapcsolatos lényeges problémákról és a konferencia további munkájáról.

6. Több ország külügyminisztere javaslatokat terjesztett elő a napirenddel kapcsolatos különböző kérdésekről. Mások kinyilvánították azt a szándékukat, hogy javaslatokat nyújtanak be a konferencia második szakaszában.

7. A miniszterek megvizsgálták, hogy az értekezlet milyen módon ismerkedjék meg a nem résztvevő országokkal a különböző napirendi pontokkal kapcsolatos álláspontjával. Ezt a kérdést különösen a Málta és Spanyolország által Algéria és Tunézia érdekében előterjesztett kéréssel kapcsolatban vették fontolóra. A kérdést megvizsgálták a Földközi-

tenger mentén fekvő más, nem résztvevő országok vonatkozásában is. Egyelőre azonban nem alakult ki egyetértés ebben a kérdésben.

8. A miniszterek elhatározták: a konferencia második szakasza 1973. szeptember 18-án nyílik meg Genfben azzal a szándékkal, hogy tanulmányozza a napirendben szereplő kérdéseket, továbbá, hogy az első szakaszban betervezett és még ezután betervezendő javaslatok után nyilatkozzon, ajánlás- és határozattervezeteket dolgozzon ki, valamint bármilyen más végleges dokumentumot.

9. A résztvevő országok kép-

viselőiből álló koordinációs bizottság 1973. augusztus 29-én tartja első ülését Genfben, hogy előkészítse az értekezlet második szakaszát.

10. A miniszterek kifejezték kormányuk elkötelezettségét, hogy hozzájárulnak az értekezlet további munkájának eredményességéhez.

11. Az értekezlet résztvevői őszinte köszönetüket nyilvánították a finn kormányának a vendégszeretetért és azért a jelentős hozzájárulásért, amelyet Finnország az európai biztonsági és együttműködési értekezlet előkészítésének és első szakaszának lebonyolításában tett.

Kádár János Jugoszláviában

Közlemény Kádár János és Joszิป Broz Tito megbeszéléseiről

Kádár János, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára Joszิป Broz Titónak, a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság és a Jugoszláv Kommunista Szövetsége elnökének meghívására 1973. július 10. és 13. között baráti látogatást tett Jugoszláviában.

Kádár János és Joszิป Broz Tito Brioniban megbeszéléseket folytatott. Tájékoztatták egymást a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Jugoszláv Kommunista Szövetsége tevékenységéről, a Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság belső helyzetéről. Véleménycserét folytattak a magyar—jugoszláv kapcsolatokról, az időszerű nemzetközi kérdésekről, a két párt és a két ország nemzetközi tevékenységéről.

Kádár János és Joszิป Broz Tito melegekedéssel állapították meg, hogy a Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság közötti baráti kapcsolat és sokoldalú együttműködés eredményesen fejlődik, és állandóan bővül az egyenjogúság, a kölcsönös előnyök alapján, a szocializmus építése sajátos útjainak, valamint a két ország nemzetközi helyzete sajátosságainak kölcsönös tiszteletben tartása alapján.

Nagyrá értékelték a Magyar Szocialista Munkáspárt és a Jugoszláv Kommunista Szövetsége közötti eredményes együttműködést, és egyetértettek abban, hogy a jövőben is fejlesztik a kapcsolatokat.

Megállapították, hogy valamennyi feltétel a lehetőség adott a baráti, jószomszédi viszony további erősítéséhez, a két ország gazdasági együttműködésének szélesítéséhez, a határ menti területek kapcsolatainak fejlesztéséhez, a kulturális együttműködés kiterjesztéséhez, a tudományos és műszaki vívmányok cseréjének további növeléséhez, valamint a kölcsönösen érdeklődésre számot tartó egyéb területeken folyó együttműködés bővítéséhez. Hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a párt, az állami és tömegszervezetek közötti együttműködés rendszeresen, széleskörűen fejlődjék.

Különös figyelmet szenteltek a két ország gazdasági együttműködésének. Elismeréssel szóltak a magyar—jugoszláv gazdasági együttműködési bizottság tízéves tevékenységéről. Megállapították, hogy az árucere-forgalom a kölcsönös

erősítések eredményeképpen évről évre bővül. Az elmúlt években újabb jelentős lépés történt a korszerű gazdasági együttműködési formák megvalósításában, az ipari kooperáció, a termelészakszítás szélesítésében. Hangsúlyozták az 1976-ban üzembe helyező és a két országot összekötő adriai kőolajvezeték megépítésének jelentőségét. Úgy értékelték, hogy a gazdasági együttműködésben még jelentős tartalékok és lehetőségek vannak, amelyeket minél hatékonyabban kell kihasználni, beleértve a harmadik piacokon való közös fellépést is.

A kétoldalú kapcsolatok ilyen fejlődése megfelel a magyar és a jugoszláv nép érdekeinek, és hozzájárul a szocializmus, a haladás és a béke erősítéséhez a világon.

Kádár János és Joszิป Broz Tito eszmecsereit folytatott a nemzetközi helyzet, a nemzetközi kommunista- és munkásmozgalmak időszerű kérdéseiről. A megbeszéléseken kifejezésre jutott, hogy a felek álláspontja az alapvető kérdésekben azonos vagy közel áll egymáshoz.

A Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság a jövőben is tevékenyen támogatja a nemzetközi feszültség csökkentését, az államok közötti jó viszonyt és konstruktív együttműködés fejlesztését, cselekvőn részt vesz a béke és a biztonság megszilárdítását célzó közös erőfeszítéseikben.

Kádár János és Joszิป Broz Tito pozitívan értékelték az európai viszonyok eddigi javulását, az európai és együttműködési konferencia első szakaszát, s kifejezték meggyőződésüket, hogy megteremtődtek valamennyi európai ország és nép további sikeres együttműködésének, a béke és a biztonság erősítésének lényeges előfeltételei.

Üdvözölték a vietnami háború befejezéséről és a béke helyreállításáról szóló párizsi fegyverszüneti egyezményt, s az azt megerősítő megállapodásokat. Hangsúlyozták, ezeket a nemzetközi megállapodásokat minél előbb végre kell hajtani, hogy biztosítsák Indokína valamennyi népének békéjét, nemzeti függetlenségét és azt a jogát, hogy saját maga döntsön sorsáról. Elítelték a Kambodzsa elleni agresszió folytatását, amely súlyos veszélyt jelent a világ ezen térségében.

Aggodalmukat fejezték ki a közel-keleti válság elhúzódá-

Amerikai főkonzulátus nyílt Leningrádban

Leningrádban megnyílt az Egyesült Államok főkonzulátusa. A megnyitónapján az Egyesült Államok részéről Walter Stoessel külügyi államtitkár és Adolph Dube, az Egyesült Államok ideiglenes moszkvai ügyvivője, szovjet részről pedig Georgij Kornijenko, a külügyminisztérium kollégiumának tagja volt jelen.

Walter Stoessel és Vaszilij Kazakov, Leningrád tanácselnöke mondott beszédet. Mindketten hangoztatták, hogy a főkonzulátus megnyitása a két ország baráti kapcsolatainak fejlesztését szolgálja.

A Szovjetunió főkonzulátusát San Franciscóban, Leonyid Brezsnyevnek, az SZKP Központi Bizottsága főtitkárának az Egyesült Államokban tett látogatása idején nyitották meg.

Leonyid Brezsnyevnek átadták a Lenin-Békedíjat a Lenin-Békedíjat

A Nemzetközi Lenin-Békedíj Bizottság Moszkvában ünnepi gyűlés keretében adta át a Lenin-Békedíjat Leonyid Brezsnyevnek, az SZKP Központi Bizottsága főtitkárának. A Kreml parlamenti üléstermében megrendezett ünnepségen az elnökségben foglalt helyet Podgornij, Koszigin, Szuszlov, Gromiko és az SZKP több más vezető személyisége. Jelen voltak Le Duan és Pham Van Dong, az akkor a Szovjetunióban tartózkodó VDK-delegáció vezetői.

A Lenin-Békedíj odaítéléséről szóló oklevelet átnyújtva Szkobelcin, a bizottság elnöke, sok sikert kívánt Leonyid Brezsnyevnek és az SZKP Központi Bizottságának a béke és a nemzetközi biztonság megszilárdításáért végzett áldozatos munkájuk folytatásához.

A több, mint kétórás ünnepi ülésen a nemzetközi békemozgalmak több kiemelkedő képviselője, köztük Romesc Chandra, a Béke-világtanács elnöke köszöntötte Brezsnyevet. Le Duan köszönetet mondott azért a segítségért, amelyet a vietnami népek az agresszió elleni harcához nyújtottak, s amelyet most az ország békés építéséhez nyújtanak.

Az üdvözlőtekre válaszul Leonyid Brezsnyev röviden érintette a nemzetközi helyzet néhány aktuális kérdését is. A jelenlegi helyzet sajátosságát abban jelölte meg, hogy a békeprogram egyes pontjai már megvalósultak, más pontjai pedig a végrehajtás stádiumában vannak, ezért a szovjet politikai vezetésnek folyamatosan kell kidolgoznia a béke megszilárdítását célzó újabb lépéseket.

Ebben a munkában Brezsnyev szerint az első számú feladat a Szovjetunió és a szocialista országok közötti barátság megszilárdítása. Az SZKP főtitkára elégedetten szolt arról, hogy a testvérpártok és népek aktív szerepet vállaltak a nemzetközi politikai életben bekövetkezett fordulat előkészítésében és végrehajtásában. A fontos tennivalók kö-

zé sorolta Brezsnyev a nemzeti felszabadító mozgalmak támogatását, különösképpen a közel-keleti válság megoldását. Nem szabad megtérni, mondta, hogy az imperialista erők és nemzetközi kalandorok a világnak e meg lehetőségen nagy kiterjedésű körzetében továbbra is fenttartják a feszültséget. A szovjet pártvezető állást foglalt a válság mielőbbi felszámolása mellett, az arab népek törvényes jogainak biztosítása alapján.

Változatlanul nagy gondot fordít a Szovjetunió az Egyesült Államokkal és más tőkésországokkal fenn tartott kapcsolatainak fejlesztésére. Ebben a tekintetben a legfontosabb időszerű feladat az eddig létrejött nemzetközi szerződések és megállapodások végrehajtásának biztosítása — állapította meg Brezsnyev.

Európában, Leonyid Brezsnyev szerint, a szovjet külpolitika elsőrendű célja a biztonságosi konferencia végleges sikerre vezetése. A szovjet fődeklaráció-tervezet, amelyet a szocialista testvérországokkal összhangban dolgoztak ki, valamint a baráti országok által előterjesztett javaslatok hatékony eszközzé válhatnak a történelmi feladat elvégzésében, vagyis abban, hogy Európa a béke kontinensévé váljon.

A leszerelés területén a soron levő lépések célja az, hogy a nemzetközi helyzetben elért politikai enyhülést katonai enyhüléssel egészítsék ki. Ennek megfelelően a Szovjetunió mindent elkövet a haderőcsökkentési és a genfi leszerelési tárgyalások sikerére érdekében.

Az SZKP főtitkára végezetül köszönetet mondott az elhangzott jókívánásokért, a külföldről és a Szovjetunió minden részéről érkezett üdvözlőtekért. Biztosította az SZKP-t és a szovjet embereket, hogy további tevékenységét is — mint mondotta — a legszebb és leghumánusabb célnak — a népek közötti béke megszilárdításának kívánja szentelni.

Alekszej Koszigin Ausztriában

Közös közlemény a szovjet kormányfő látogatásáról

Koszigin négynapos ausztriai látogatásáról Kreisky kancellár és a szovjet miniszterelnök közös közleményt írt alá.

Koszigin miniszterelnök hivatalos látogatásra hívta meg Kreisky kancellárt a Szovjetunióba. A meghívást osztrák részről elfogadták.

A bécsi tárgyalások a két fél szerint lehetővé teszik a megértés és a bizalom növekedését a Szovjetunió és Ausztria között.

A két kormányfő kiemelte annak a tanácskozásnak a jelentőségét, amely a Közép-Európában állomásozó fegyveres erők, valamint az e térségben tárolt fegyverek kölcsönös csökkentéséről és a csökkentéssel kapcsolatos intézkedésekről a közeljövőben kezdődik. A szovjet miniszterelnök tájékoztatta az osztrák kormányt az említett tanácskozást előkészítő konzultációk menetéről és eredményeiről.

A közlemény szerint a gazdasági együttműködés mindkét fél szempontjából kielégítően fejlődik. A szovjet—osztrák gazdasági kapcsolatokat további fejlődését mozditja majd elő a Szovjet Állami Bank bécsi kirendeltségének a közeljövőben való megnyitása.

Elutazása előtt a szovjet miniszterelnök a Burgenland nemzetközi sajtóértekezletet tartott. Hangoztatta, hogy igen gyümölcsözőek voltak megbeszélései az osztrák kormányfővel és látogatása idején az osztrák nép részéről mindenütt baráti érzéseket tapasztalt a Szovjetunió iránt.

Igen kedvezőnek ítélte meg a gazdasági kapcsolatok fejlesztésének további lehetőségeit, és sok ágazatban, így például az atomerőmű-berendezések, a könnyű- és élelmiszeripari gépek, valamint a nyersanyagok feldolgozása terén a termelési kooperációt a két ország között kívánatosnak ítélte, esetleg a harmadik piacokon való együttműködés érdekében is.

Ausztria és a Közös Piac viszonyát illetően — mondta — a Szovjetunió memorandumra kérte ki az osztrák kormány álláspontját. Az osztrák válasz hangsúlyozta, hogy az Európai Gazdasági Közösséggel való megállapodások nem érintik az osztrák államszerződést és a semlegeségi nyilatkozatot, és ez utóbbiakból folyó köteleességeket szigorúan betartják.

A szovjet kormányfő az egyik kérdésre válaszolva megemlítette, hogy a valuta-

fronton szinte állandósul a káosz, amely sok európai ország gazdasági életére káros hatást, és csak a spekulációs tőkének hoz hasznot. Bár a Szovjetunió valutáját és valutáris helyzetét nem érinti, az egészséges gazdasági kapcsolatok szempontjából a valuta helyzet stabilizálását tartják kívánatosnak.

A Közös Piac és a KGST kapcsolatfelvételéről tett fel kérdést a Népszabadság munkatársa. Koszigin kijelentette: nem zárják ki az ilyen kapcsolatfelvétel lehetőségét, de a kérdést most vizsgálják. Ami azonban a kelet-nyugati gazdasági kapcsolatok fejlesztését illeti, ezeket semmiképpen sem korlátozódhatnak ebbe a keretbe. E kapcsolatok fejlesztésének rendkívül nagyok a perspektívái, hiszen most a kölcsönös bizalom például az európai országok között összehasonlíthatatlanul nagyobb, mint pár évvel ezelőtt is volt.

Az európai biztonsági értekezletről szólva méltatta a jelentőségét, kiemelte a semleges államok, köztük Ausztria konstruktív szerepét a konferencia létrejöttében.

Alekszej Koszigin, a schwechati repülőtéren Bruno Kreisky kancellár búcsúztatta.

Megalakult az új chilei kormány

Az elnöki palotában megalakult és letette a hivatali esküt az új chilei kormány. Az új kabinetnek ugyanúgy, mint az előzőnek, négy szocialista, három kommunista és három radikális minisztere van, és a többi tárca a Népi Egységhez tartozó kisebb pártok osztozkodnak. Dr. Salvador Allende hét új minisztert vont be az új kormányba. A chilei alkotmány szerint a kormány fejének szerepét betöltő belügyminiszeri tárca Carlos Brianes ügyvéd, egyetemi tanárna bízták. A hadügyminiszter Clodomiro Almeida lett, aki Népi Egység eddigi kormányában, egészen március 27-ig, külügyminiszter volt. A gazdasági tárca José Cademartori ismert közgazdászra, volt kommunista képviselőre, több marxista gazdaságpolitikai könyv szerzőjére bízták. A munkaügyi miniszter Jorge Godoy volt építőmunkás, a Chilei Egységes Szakszervezet jelenlegi elnöke lett.

Allende a kormány új tagjainak eskütétele előtt elmondott beszédében méltatta a munkásosztályt, a dolgozó népi harc elszántágát, érett és öntudatos magatartását, valamint a fegyveres erők hűségét az ország törvényes kormányához. A chilei elnök rámutatott, hogy az új kormány legfőbb feladata a 16 pontos rendkívüli terv végrehajtása

lesz. Ez a terv az ország főhatóságának és a Népi Egység szervezetének megszilárdítására, a közrend biztosítására, a gazdaság társadalmisított szektorjának megerősítésére, a közellátás megjavítására, az ipari és a mezőgazdasági fejlesztésre tartalmaz sürgős intézkedéseket.

A Chilei Egységes Szakszervezet vezetősége felszólította a dolgozókat, hogy továbbra is tartsák birtokukban azokat a gyárakat, amelyeket a június 29-i megüszítés katonai puccs idején foglaltak el. A szakszervezet felhívja a dolgozókat: emeljék a termelést ezekben a gyárakban, éberségre figyelmezteti őket és arra, hogy legyenek készenlétben az esetleges összeesküvő akciók elleni azonnali mozgósításra.

A chilei főváros baloldali fiatalosa lelkesen fogadta azt a két ifjúsági menetet, amely néhány hetes országjárás után megérkezett Santiagóba. A fiatalok azért vállalkoztak ezekre a menetekre, hogy mozgósítsák a népet a polgárháborús veszély, a fasizmus ellen. A menet tagjait fogadta nagygyűlésen dr. Salvador Allende mondott üdvözlő beszédet. A chilei elnöknek ünnepélyesen átnyújtották azt a nemzeti zászlót, amelyet a nagyszabású tüntetésen végigvittek az egész országon.

A Népi Egység nem változtatja meg politikai irányvonalát

Dr. Salvador Allende chilei köztársasági elnök nemzetközi sajtóértekezleten foglalkozott a június 29-i megüszített puccskísérelt után kialakult helyzettel. Az elnök rámutatott, hogy a törvényes kormány megdöntésére törvő elemek most egymás ellen szeretnék kijátszani a hadsereget, és állítják terjesztésével akarnak kétségeket támasztani a hadsereg hagyományos alkotmány- és ötvénytisztelő magatartása iránt. A fegyveres erők körében pedig azzal az állítással próbálnak zavarkat előidézni, hogy „a kormány felfegyverzi a dolgozókat”. Allende emlékeztetett a fegyveres erők legfőbb vezetőinek nyilatkozatára, amelyben válaszként a hazafiatlan elemek rágalmaira, ünnepélyesen kinyilatkoztatták hűségüket az alkotmányosságához és az ország törvényesen beiktatott kormányához. Az elnök megcáfolta azt a jobboldali állítást, hogy megkezdődött volna a dolgozók felfegyverzése. Mint mondtotta, a június 29-i katonai államcsíny-kísérelt kirobbanása után közvetlenül elhangzott első beszédében valóban tett erről említést, mint lehetőségéről. Az államcsíny-kísérelt azonban leverték, és a kormányhoz, az alkotmányosság-

hoz hű fegyveres erők a kormány, a dolgozó nép teljes bizalmát élvezik. A hadsereg hagyományos alkotmánytisztelő és a dolgozó nép fegyveres, öntudatos harci elszántága szociális vívmányaink védelmére a legfőbb biztosíték arra, hogy a június 29-i puccskísérelt ne ismétlődessen meg.

Az elnök ezután arról beszélt, hogy a katonai puccskísérelt a munkások által megszálit üzemek jövőjében a kormány a szakszervezeti vezetők bevonásával tartandó tanácskozásán dönt. Allende egy kérdésre válaszolva foglalkozott a kereszténydemokrata pártvezetés által közzétett követelésekkel, amelyek a többi között a kormány politikájának azonnali módosítását sürgetik. Az elnök nyomatékosan kijelentette, hogy a Népi Egység-kormány nem hajlandó megváltoztatni politikai irányvonalát. Különbséget tett azonban az ellenlégi erők között, és közölte, hogy a kormány más magatartást tanúsít a törvényességét cinikusan kétségbevonó szélsőséges nemzeti párti elemekkel, és ismét mást a kereszténydemokrata párt alkotmányos kereteket megtartó részével.

Egyiptom és Líbia uniója

Khadafi elveti a szakaszos egyesítést

Szadat egyiptomi és Khadafi líbiai elnök Kairóban hosszas eszmecsere után folytatott a két ország szeptember elsejére tervezett egyesítéséről az Arab Szocialista Unió vezető kádereivel, a központi bizottság tagjaival, a kormányzósági és területi ASZU-titkárokkal. A felszólalók többsége egyetértett az unió szükségességével, de annak a véleményüknek adtak kifejezést, hogy az egyesülést fokozatosan, szakaszosan kell megvalósítani a hibák és tévedések elkerülése végett.

Khadafi határozottan elvetette, kivihetetlennek nevezte az úgynevezett részleges unió gondolatát. — Részleges egyesülés nem létezik, a politikai egyesülés egy államot jelent — jelentette ki. A líbiai elnök ugyancsak elvetette azt a javaslatot, hogy a teljes egyesülést megelőzően lépjen föderációra a két állam.

Több felszólaló aggályát fejezte ki a líbiai „kulturális

forradalommal” kapcsolatban, szóvá téve, hogy amíg Egyiptomban érvényesül a törvény szuverenitása, addig Líbiában ezzel ellenkező tendencia jelei tapasztalhatók.

Khadafi egyiptomi újságírókkal találkozáva elismerte, hogy a líbiai „kulturális forradalom” egyik fő célja a tisztogatás, az, hogy — mint mondotta — „megszabaduljunk a kommunizáktól”. A Roz El-Jusszef című hetilap beszámolója szerint a líbiai elnök ismét megpróbálta szembeállítani az arab népet a Szovjetunióval, azt állítva, hogy „az arab és a szovjet érdekek kilencven százalékban ellentétben állnak egymással”. Ellentmondásos módon, helyeslően nyilatkozott a szovjet—egyiptomi barátsági és együttműködési szerződésről, s ugyanakkor elvetette, igazolhatatlannak minősítette a hasonló szovjet—iraki szerződést.

Heikal cikke szerint

Khadafi csalódottan távozik Kairóból

Az ASZU női kádereinek vitája az unióról

Mohamed Heikal, az Al Ahram főszerkesztője cikkében arról számol be, hogy Khadafi líbiai elnököt a csalódottság érzésével töltötték el azok a tapasztalatok, amelyeket az Egyiptom és Líbia uniójáról rendezett kairói tanácskozásokon szerzett. — Az előttem elhangzott beszédekből úgy éreztem — mondotta Khadafi —, hogy Egyiptom nem akar egyesülni Líbiával.

Heikal ennek az ellenkezőjéről igyekszik meggyőzni Khadafit és a lap olvasóit. Bevezetőben kijelenti, hogy ő személy szerint fenntartás nélkül híve a két ország uniójának, s úgy véli, hogy annak formája nem lehet más, csak a teljes egyesülés. Végül amellel foglal állást, hogy az uniónak — ebben a formában — a tervezett időpontban, tehát szeptember elsején kell megvalósulnia.

Az unióról rendezett tanácskozások sorozata az Arab Szocialista Unió vezetői női kádereinek találkozájával ért véget. A Szadat egyiptomi és Khadafi líbiai elnök részvételével lezajlott vitában ismét többen adtak hangot annak a véleménynek, hogy az egyesülést fokozatosan, szakaszosan kell megvalósítani, egymáshoz közelítve a két ország sok tekintetben eltérő politikai és társadalmi berendezkedését. Khadafi ellenzi a részleges uniót, az azonnali és teljes egyesítés mellett száll síkra. Álláspontját alátámasztva, ismételtén kijelentette, hogy

Líbia csak feláldozni hatalmas olajvagyonát az egység érdekében.

Khadafi felszólalása joggal keltett visszatetszést az egyiptomi nők körében, hiszen a líbiai államfő konzervatív módon, a Korán szellemében próbálta kijelölni a nők helyét a jövő társadalmában, a két állam uniójában. Elvetette annak az általános fejlődési folyamatnak az eredményeit, amelynek révén a nő az ipari társadalmakban a férfival egyenlő jogot vívott ki magának. A nők — Khadafi szerint — vissza kell térniük eredeti természetéhez, azaz a kényszerű munkához, a termelésben, a politikai és társadalmi életben játszott vagy vállalható szerepéről. A nő csupán a nő jogai illetik meg, s nem a férfijogok — hangoztatta. Bizonyításul idézte a Korán idevonatkozó versét, amely szerint a férfi a nő gyámja és gondnoka. Büszkén említette, hogy elsőként az iszlám törvényhozás szabályozta a házasság, a válás, a hozomány kérdését. Tegyük hozzá: ez oly módon történt, hogy megfosztotta a nőt az önálló döntés jogától.

A Roz El-Jusszef című hetilap egyik újságírója vitába szállt Khadafival, mondván, hogy a líbiai elnök valójában a pozitív egyiptomi tapasztalatok megtagadását követelte, amikor támadást intézett a nőknek az ipari, illetve iparosodó társadalmakban elfoglalt helye és szerepe ellen.

Európán át, miközben csúnya agyaraikat a Földközi-tenger két hullámaira vicsoiritják.”

SOK MINDENT LEHETNE ehhez a fejtegetéshez hozzáfűzni: nagyon ismerősnek hangzik a szóhasználat is, amely egy másszínű tenger mellől látszik származni. De leginkább azon érdemes elgondolkozni, miért nyugtalanítja Dom Mintoffot a szovjet—amerikai kézfogas Európában — az enyhülés e korábban közönyös és jelentéktelen aktusa —, miért nem lát ebben lehetőséget arra, hogy a közel-keleti acsarkodás is megszűnjék? Hogyan lehetne a közel-keleti konfrontáció folytatódása, amelyért az izraeli agresszor viseli a felelősséget, ugyanolyan nyugtalanító, mint a szovjet—amerikai konfrontáció világméretű — és különösképpen európai — enyhülése?

Nehéz itt a logikát követni, még akkor is, sőt különösen akkor, ha a földközi-tengeri térség érdekében indulunk ki. Egy dolgra persze, akármilyen fonák is, figyelmeztet az a vita. Ez pedig a régi tézis arról, hogy a béke egy és oszthatatlan. Kézenfekvő, hogy amíg nem lesz béke a földközi-tengeri olajfák alatt — mert olajfák meg bé-

kétlenségek legfőképp ott vannak —, addig ez a régió állandóan terjeszti a béktelenséget Európában és a világban is. Más szóval: az európai és a szovjet—amerikai enyhülés feltételei között még szembetűnőbbé válik a közel-keleti tüzfészék, illetőleg az a feladat, hogy ezt a tüzfészék el kell oltani. Am semmiképpen a világ más térségeiben lehetővé vált békés megoldások rovására, hanem éppen azokat felhasználva, azokra támaszkodva.

CSAK MEGISMÉTELNI LEHET ezzel kapcsolatban, amit Péter János a konferencián mondott: az előkészítési sikeréhez nagyban hozzájárult az a módszer, amely a szervesen összefüggő és egymással kölcsönhatásban lévő nemzetközi kérdéseket különválasztotta olyanokra, amelyeket pillanatnyilag még nem lehet megoldani. „Ha minden kérdésnél — tette hozzá — mindig megvártuk volna, hogy minden más kérdés is megérlelődjék a megoldásra, akkor saját magunkat fekéztük volna le... megálltunk volna felúton, és talán tovább folytathatnánk a régi vitákat.” Csak így helyes az európai és a közel-keleti helyzet összefüggéseit szemlélni.

Ingyenesnek nyilvánítottak minden eddigi szovjet szállítmányt

A Szovjetunió nem kér térítést a VDK-tól

Rendkívüli horderejű, a szovjet kommunizták, az egész szovjet nép cselekvő internacionalista szolidaritásáról tanúskodó döntés jegyében folytatott Moszkvában a szovjet—vietnami tárgyalások. Leonyid Brezsnyev a vietnami vezetők tiszteletére adott díszében bejelentette, hogy az SZKP Központi Bizottsága és a szovjet kormány visszamenőleg térítésmentesen nyilvánítja mindazt a sokoldalú segítséget, amelyet a Szovjetunió hosszú évek során nyújtott a VDK-nak az agresszió visszaveréséhez, védelmi képessége megerősítéséhez, gazdaságának fellendítéséhez. A dolog természetéből következők, hogy itt milliárdos értékekről van szó, jelöl annak, hogy a Szovjetunió nemcsak deklarativán, hanem nagyon is tervőlegesen internacionalista kötelességének tekintette és tekintti változatlanul a vietnami nép harcának, a békéért és a szocializmusért vívott küzdelmének tevékeny támogatását.

A Le Duan és Pham Van Dong vezette vietnami párt- és kormányküldöttség leróttá

kegyeletét és elhelyezte koszu-rúit a Lenin-mauzóleumnál és az Ismeretlen Katona sírjánál. Ezután kezdődtek meg a Kremlben a tárgyalások, amelyek szovjet részről Leonyid Brezsnyev, Nyikolaj Podgornij és Alekszej Koszigin mellett a politikai bizottság két további tagja, Andrej Gromiko külügyminiszter és Andrej Grecko honvédelmi miniszter, valamint Konsztantyin Katusjev, a központi bizottság titkára is jelen van, míg vietnami részről Le Duan és Pham Van Dong mellett Le Than Nghi, a politikai bizottság tagja, miniszterelnök-helyettes és a delegáció többi tagja vesz részt.

A légkört a testvéri barátság, a teljes kölcsönös megértés és a szívélyesség jellemezte. Hasonlóan testvéri és szívélyes atmoszférájú volt az a díszbéd is, amelyet a nap folyamán az SZKP Központi Bizottsága, a Legfelsőbb Tanács Elnöksége és a szovjet kormány adott a vietnami vezetők tiszteletére. A díszbédben Brezsnyev és Le Duan mondott beszédet.

Ismét válságba került az angol font

A londoni pénzügyvilágban pánikhangulatot keltett a font-sterling nemzetközi árfolyamának újabb zuhanása. A hétek óta tartó dollárválság során romlott ugyan a „lebegő” font paritása a többi nyugateurópai valutával szemben, de ezt a gazdasági körök nem bánták, hiszen csak javította a brit árucikkek versenyképességét a külföldi piacokon, azonban a font árfolyamessége váratlanul megelőzte a lejton lefele tartó dollárét is. Az angol font az 1971. évi washingtoni egyezményben rögzített árszintnél csaknem 20 százalékkal került mélyebbre.

Gordon Richardson, a Bank

of England igazgatója Bázél-be repült, ahol a vezető tőkeországok központi bankjainak igazgatói „tűzoltó intézkedéseket” próbálnak kidolgozni az újabb, az egész kapitalista pénzügyi rendszert fenyegető válság elhárítása érdekében.

A Cityben a font sterling új válságát három tényezővel magyarázzák: 1. a dollárkrízis hatásával, 2. a brit inflációval és 3. a brit fizetési mérleg várható 1973. évi deficitjével. Az infláció Nagy-Britanniában évi 8 százalékos ütemben rombolja a részlegesen befagyasztott munkabérek értékét.

Újra balközép kormány Olaszországban

Rumor kijelölt miniszterelnök, miután sikerült meg egyezsre jutnia a pártokkal az egyes miniszterek személyére nézve, a Quirinale palotában benyújtotta a köztársasági elnöknek kormánylistáját. A javaslat alapján Leone kinevezte az ország háború utáni 35. kormányát. Az új kormány tagjai letették a hivatali esküt.

A Mariano Rumor vezetésével megalakult új kormány a kereszténydemokrata és a szocialista párt szövetségére épül — felújítja azt az ún. balközép formulát, amely 1963—72-ig kormányozta az országot, és amelyet tavaly jobboldali fordulat szakított félbe.

Rumor új kormányában négy párt vesz részt: a kereszténydemokrata, a szocialista, a szociáldemokrata és a republikánus párt.

Az új kormány 29 tagú, ez rekordot jelent a létszám tekintetében. A kereszténydemokrata pártnak 16 tárca jutott és a miniszterelnökség, a szocialisták 6, a szociáldemokraták 4, a republikánusok 2 helyet kaptak.

De Martino, az Olasz Szocialista Párt vezetője, akinek a kormányalakítási tárgyalásokon a miniszterelnök-helyettesi tisztséget szánták, a párt belső ellentétei miatt inkább nem vesz részt a kormányban. Nem kapott kormánybiztséget a kereszténydemokraták közül Andreotti és Forlani, a megbukott jobbközép-kormány volt miniszterelnöke és a párt volt főtitkára. Újra kormányzerephez jutottak viszont a kereszténydemokrata balszárny képviselői (akik az előző kormányból távol maradtak), köztük Moro és Donat Cattin.

Az Új-Kína Brezsnyev amerikai és párizsi útjáról

Az Új-Kína hírugynökség 29 soros összefoglaló jelentést adott Leonyid Brezsnyev amerikai és franciaországi látogatásáról. Az összefoglaló semmiféle kommentálót vagy értékelőt megjegyzést nem tartalmaz, felsorolja a résztvevőket, a közös közleményekből csak azt idézi, amely Brezsnyev és Nixon a szovjet—amerikai kapcsolatokról tárgyalt, és kölcsönös érdeklődésre számot tartó nemzetközi kérdéseket vitattak meg.

A kínai ismertetés szerint a két fél „több” egyezményt írt alá, s ezek között megemlíti a SALT-tárgyalások irányelveire és a nukleáris háború megakadályozására vonatkozó megállapodásokat anélkül,

hogy ezek lényegét vagy tartalmát közölné.

Bresznyev párizsi látogatásával az Új-Kína hat sorban foglalkozik, közölve, hogy Brezsnyev és Pompidou a francia—szovjet kapcsolatok perspektíváiról és a nemzetközi politika fontos kérdéseiről tárgyalt.

A kínai hírközlés nem foglalkozik a Brezsnyev-utazás nemzetközi visszhangjával. Ugyanakkor a külföldi képviselők számára szerkesztett News című hírbulletin, amely általában tükrözi a kínai belső tájékoztató kiadvány hangvételét is, hírugynökségi jelentések és lapkommentárok idézésével bő körképet adott a látogatásról.

VILÁGHÍRADO

Közbeszólás — tanulságokkal

NINCS CSODÁLKOZNI-VALÓ AZON, hogy — ha csak közvetve is — beleszólt Helsinkiben is az értekezletbe a közel-keleti válság. A közvetítő szerepét — mint hogy az arab országok és Izrael nem európai államok — a veszélygóchoz közeli Málta vállalta. Érezhetően úgy, mint valamelyik arab félhez közel álló állam, de azért ügyelve arra is, hogy ne annyira az egyik fél, mint inkább az egész térség szövívőjének tűnjék fel. Szövívőnek, aki a Földközi-tenger, Európa legdélibb és legszegényebb népeinek nevében beszél — figyelmeztetve a jobb módúkat örvendő régiókat, hogy meg-egyezséik aligha érnek sokat, ha nem lesznek tekintettel olyan robbanással fenyegető zónákra, mint Gibraltár, Görögország, Ciprus: s persze mindenképp az arab—izraeli konfliktus kiéleződésének lehetőségére.

Dom Mintoff, a máltai kor-

mány feje (aki egyúttal külügyminiszter is) elszánt hangon vetette föl a kérdést. Emlekeztetett arra, hogy Európa jólétének befellegezhethet, ha baj lesz az észak-afrikai és a közel-keleti olajjal, hiszen ez nemcsak létfontosságú nyersanyag, hanem nagy jövedelmektől is megfosztaná a kontinentet. Még annak a gyanújának is hangot adott, hogy a közép-európai csapatcsökkentések mögött valami olyan szándék húzódik meg, hogy a dél-európai enyhülést a földközi-tengeri feszültség növelésével akarna fizetni. Következtetéseknek vonala mind meredekebbre ívelt, egészen odáig, hogy kijelentette: „Nehéz meghatározni, melyik konfliktusforrás a nyugtalanítóbb — a fekete gyűlölet, amely az arabok és az izraeliek szívét marcan-golja, vagy az a hűvös nem-törődömség, amellyel a két szupernagyhatalom kezeti ráz

A büntetőeljárás alapelvei az új törvényben

Az országgyűlés 1973 márciusi ülésén az új törvényt fogadta el. Ez a büntetőeljárásról szóló 1973. évi I. törvény, amely 1974. január 1-én lép hatályba. Bizonyára sokakban felmerül a kérdés: miért volt szükség új jogszabályra, s milyen változásokat hoz a büntetőeljárás új szabályozása.

Hazánkban a szocializmus teljes felépítésének érdekében erőteljesen fejlődik az államélet. Ennek egyik fontos te-

rülete az igazságszolgáltatás tökéletesítése. Büntetőjogszabályaink csak akkor tudják betölteni hivatásukat, ha helyesen tükrözik a fennálló gazdasági és társadalmi viszonyokat, és követve ezek változásait, előremutató intézkedésekkel is segítik a további fejlődést. A régi, 20-25 éves jogszabályok egy része ma már elavult. Ez vonatkozik a büntetőeljárásra is. Elég utalni egyetlen tényre.

A régi eljárási törvény

mindenkivel szemben azonos eljárási módot írt elő. Akár vétséget, akár bűntettet követett el a terhelt, az eljárás ugyanolyan szabályok szerint folyt. Ennek egyik gyakorlati következménye az volt, hogy az eljárások még jelentéktelen bűncselekményekben is elhúzódtak.

A régi jogszabály hibája volt az is, hogy nem adott lehetőséget a büntetőeljárás időben történő befejezésére. Az új szabályozás eleve biztosítja, hogy a bűnüldöző szervek és a bíróságok a törvényesség megtartása és további erősítése mellett gyorsan és hatékonyan intézzék el az ügyeket.

az új törvény a büntetőeljárásban.

A törvény miniszteri indoklása kiemeli, hogy az új jogszabály a következő fő irányokban fejleszti és korszerűsíti a büntetőeljárást:

- erősíti a szocialista törvényességet és az állampolgári jogok védelmét;
- a bűncselekményeknek a Büntető Törvénykönyv szerinti felosztását alapul véve, büntetési és vétségi eljárást vezet be;
- egyszerűsíti és gyorsítja az egész büntetőeljárást, a vétségi eljárást pedig — a törvényesség sérelme nélkül — fokozottan egyszerűsíti;
- szélesebb körben teszi lehetővé az új tudományos és

a magánvádas eljárást is.

A magánvádas eljárásban nyomozás csak akkor folytatódhat, ha a bíróság vagy az ügyész elrendeli. Ha a törvényi előfeltételek adottak, és nem áll fenn kizáró körülmény, a magánvádas nyomozást is a vétségi eljárás szabályai szerint kell lefolytatni.

Mielőtt az alapelvek ismeretét rátérnék, célszerű elemezni, miért fontos az alapelvek ismerete a letartóztatott számára. Azért, mert az alapelvek átfogják a büntetőeljárás egész folyamatát. Ezek tanulmányozása megismerteti az érdekelteket a büntetőeljárás megindításának előfeltételeit. Az alapelvek pontosan meghatározzák a törvényesség biztosításait.

az alapelvek ismerete fontos

érdeke azoknak is, akik ellen büntetőeljárás folyik.

A törvény előírja, hogy a büntetőügyekben eljáró hatóságok az eljárási törvényben megállapított feltételek esetén kötelesek a büntetőeljárást lefolytatni. Ez az alapelv egy nagyon fontos és régi jogpolitikai elvet realizál. A bűnüldöző szervek elsődleges kötelessége ui. minden bűncselekmény felderítése és a tettesek felelősségre vonása személyre való tekintet nélkül. Törvényes alap hiányában senki ellen sem indítható büntetőeljárás. Minden, bűncselekmény

valaki ellen nyomozás indul, nem biztos, hogy ez a nyomozás vádirattal fog befejeződni. Éppen az ártatlanság védelme kötelezi a nyomozó szerveket arra, hogy minden, a gyanúsított ellen és mellett szóló adatot derítsenek fel, vegyék figyelembe a gyanúsított védekezését. Már eddig is sok példa volt arra, hogy a gyanúsított személy ellen indított nyomozást megszüntették, és éppen az ártatlanság védelmét érvényesítő gondos nyomozás eredményeként a valóban bűnös elkövető került a vádlottak padjára. Az ártatlanság védelméből folyik az a nagyon fontos bizonyítási szabály, hogy a bűnösség bizonyítása

Az állampolgári jogok biztosítása

abban is realizálódik, hogy a hatóságok tartoznak az eljárás résztvevőit jogaikról tájékoztatni és kötelességeikre figyelmeztetni.

A bizonyítás legfontosabb szempontjait foglalja össze a tényállás felderítésére és a bizonyítékok szabad értékelésére vonatkozó alapelv meghatározása. A törvény ui. a hatóságok feladatává teszi, hogy az eljárás minden szakaszában alaposan és hiánytalanul tisztázzák a tényállást. Fel kell deríteni azokat az okokat és

az eljáró hatóságokat terheli. Más szóval: a terhelt nem köteles bizonyítani ártatlanságát.

Alapelv a törvényben a személyi szabadság és más állampolgári jogok biztosítása is. A törvény rendelkezése szerint a büntetőeljárásban a személyi szabadságot és más állampolgári jogokat tiszteletben kell tartani, és azok csak a törvényben meghatározott esetekben és módon korlátozhatók. A fenti alapelvből következik, hogy a hatóságoknak az állampolgári jogok korlátozását meg kell szüntetni, mielőtt elrendelésének, illetőleg fenntartásának feltételei már nem állnak fenn.

a védelem jogának elve.

A terheltet megilleti a védelem joga, és a hatóságok kötelesek biztosítani, hogy az, akivel szemben a büntetőeljárást folytatják, a törvényben meghatározott módon védekezhessenek. A terhelt érdekében az eljárás bármely szakában eljárást a védő. A terhelt az eljárást megindításától kezdve védőt választhat. A védelem elvéből következik, hogy gyakorlatilag nem lehet különbség a választott védő és a kirendelt védő működése között. A kirendelt védő tehát ugyanolyan lelkiismeretesen köteles ellátni feladatát, mint a meghatalmazott védő.

Az alapelvek között szerepel a jogorvoslati jogosultság. Ez azt jelenti, hogy mindazoknak, akiket erre a törvény feljogosít, joguk van az eljáró hatóság tevékenységének, határozatainak és intézkedéseinek

bírósági eljárás csak törvényes vád alapján

indulhat. A bírósági eljárásban a bizonyítás során a vádlót, a terheltet és a védőt azonos jogok illetik meg. Gyakorlatilag is fontos alapelv a szóbeliség és a közvetlenség elve. A szóbeliség elve azt jelenti, hogy a tárgyaláson szóban — tehát a vádlott számára is hallhatóan és érthetően — el kell hangzania mindannak, amit a bíróság a büntetőjogi felelősség végleges eldöntése szempontjából figyelembe vesz.

körülményeket, amelyek a bűncselekmény elkövetését közvetlenül lehetővé tették. A fentiekre figyelemmel a törvény előírja azt is, hogy az eljárásban részt vevő személyek kötelesek és jogosultak a törvényben meghatározott esetekben és módon a bizonyításban közreműködni. A bizonyítékokat azonban a hatóságok egyenként és összességükben szabadon értékelik.

A legfontosabb alapelvek egyike

felülbírálatát, felülvizsgálatát kérni. Figyelemre méltó, hogy ez az alapelv a nyomozás során is — mint eljárási jogi intézmény — érvényesül. Az alapelvnek megfelelően a törvény széles körű panaszjogot biztosít a nyomozás minden szakaszában azoknak, akiknek a jogait vagy érdekeit a nyomozóhatóság határozata, intézkedése vagy azok elmulasztása sérti.

Az alapelvek egymástól nem különíthetők el, sőt szoros köztük az összefüggés. Így lényegében a védelem elvét is szolgálja az anyanyelv használatának szabályozása. A törvény rendelkezése értelmében a büntetőeljárásban mind szóban, mind írásban mindenki anyanyelvét használhatja.

A törvényesség és a védelem érvényesülésének fontos feltétele a törvénynek az a rendelkezése, amely szerint

Végül nagyon fontos a tárgyalás nyilvánosságának az alapelve. A bírósági tárgyalás nyilvánossága ui. az igazság felderítésének és megállapításának szolgálatában áll, segíti a bírósági eljárás nevelő szerepét is. A nyilvánosság elvét nem sérti, hogy a bíróság — csak a törvény által megjelölt esetekben — kizárhatja a nyilvánosságot az egész tárgyalásról vagy annak egy részéről. Ezt azonban csak indokolt határozattal rendelheti el.

dr. G. I.

A BÍRÓSÁG FOLYOSÓJÁN

„Nem mondhatom, hogy azért nincs vacsora...”

A bíróság folyosóján kevés „csak” nyitott szemmel járkalni az újságíróknak. A tárgyalóterem ajtajára kifüggesztett laovoskák esetleg sejtetik, ki, milyen súlyos ügyben ül bent, a vádlottak padján. Arra is figyelni kell, ami a tárgyalóterem előtti padokon zajlik: azokra a párbeszédre, amelyek néha jóval többet mondanak el akár egy bűncselekményről, akár arról az emberről, aki a cselekményt elkövette.

A minap először arra voltam kíváncsi, milyen jellegű bűncselekményből tárgyal többet a bíróság. Hevenyészett statisztikám szomorú képet mutatott: sajnálatos módon, a gyermekirtási kötelezettség elmulasztása adta a legtöbb dolgot a bíróságnak. Garázdaság és gondatlan vezetetés is szép számmal akadt aznap...

Azon meditatáltam, melyik tárgyalásra lenne érdemesebb beülni, amikor olyan harmincöt év körül magába roskadt asszonyt vettem észre a folyosón. Magánosan ült az egyik tárgyalóterem előtt. Nem érdekelte a körülötte zajló nagy forgalom, ritkán emelte tekintetét a nehéz tölvfa ajtóra.

Volt bizonyos elutasítás a tekintetében, amikor mellé ültem. Nekem akkor már elhatározott szándékom volt, hogy megszólítom, beszélgetek vele.

— Szabad helyet foglalni? — kérdeztem.

Hangtalanul bólintott. — Önt is megidézte a bíróság?

Visszakérdezett:

— Maga is tárgyalásra vár?

— Több tárgyaláson szeretnék részt venni.

— Milyen ügyek érdeklik?

— A gyermekirtási kötelezettség elmulasztása. Ön is hasonló ügyben van itt?

— Igen.

— Milyen minőségben?

— Meg kellett tennem azt, amit sehogyan sem akartam. En fordultam a bírósághoz. Nem is annyira magam, inkább a két gyermek miatt. De hogy szánom ilvesmire magam, ha a férjem rendesen fizet!

Másfél évig nagyon pontosan küldte a pénzt. Az is előfordult, hogy szemelven hozta fel, mondván, látni szeretné a gyerekeket. Nem tiltakozhattam, joga van meglátogatni a gyermekeit. Azért sem zúgolódtam, ha elvitte őket sétálni egy-egy vasárnap délelőtt. Hadd érezzék a gyerekek, hogy azért nekik is van édesanyjuk. Egy idő után azonban minden elmorogt: a vasárnap délelőtti séták a fagyvadások, de a gyermekirtási összeg

is. Sokáig vártam, talán kapok elfogadható magyarázatot a férjemtől. Nem kaptam. Teljesen megszaktadt közöttünk a kapcsolat. Nem ő hiányzott, elég sok összejött nyolc év alatti ahhoz, hogy teljes legyen közöttünk az elhidegülés. A két gyerekről azonban nekem kellett gondoskodnom... Van családja? — kaptam végül a váratlan kérdést.

— Igen. — Akkor tudnia kell, milyen nehéz két gyerekről gondoskodni! Megveszek nekik két pár cipőt. Néhány hét múlva szétrúgják. Minden héten napközti fizetni utánuk, egykért az óvodában, a másikért már az iskolában. A nagyobb önállóan megy el reggel, a kicsit azonban nekem kell elvinni az óvodába. Jövőre, illetve szeptemberben ő is iskolás lesz. Most már két teljes iskolai felszerelést kell megvennem. Esetleg a táskát tudia örökölni a nagyobb testvérétől. Mást nem. Szeretném úgy öltöztetni őket, hogy ne keljen szégyenkezni. A gyerekeknek is fájna, ha nem járhatnának úgy, mint a többiek. Honnan teremtesek én elő ennyi pénzt? Sikkasztani nem fogok, sem más olyat tenni, amiért később engem is ide hozhatnak. Rá gondolni is rossz, mi lenne ezzel a két anyás gyerekekkel! Pillanatilag ezerhatszáz forintból élek harmadmagammal. Azért magamra is adnom kell. Nem vagyok még olyan öreg. Nekem is vigyáznom kell arra, mi mondanak rólam a munkatársak. Miért nem értétezték ezt meg a férjem is? Láthatta, amíg együtt voltunk, milyen nehéz volt hoztatni még a két fizetést is. És most, minden nélkül itt hagy bennünket. Nem, nem bírom tovább! — sírta el magát az asszony.

Őszintén szólva, nem számítottam arra, hogy ilyen fordulatot vessz a beszélgetés. Valamit mondanom kellett:

— Nyugodjék meg, a bíróság megteszi a szükséges intézkedéseket.

— Nem lehetett volna ezt másként elintézni? — kérdezte az asszony. — En nem tehettem mást. A gyerekeket nevelni kell, a gyerekeknek nem mondhatom, hogy azért nincs vacsora, mert apátok nem küldötték pénzt. Szabad anyunvire felelőtlennek lennie egy embernek? A saját gyermekeiről sem gondoskodik?!

Csak megismételni tudjuk a kérdést: hogyan „feltehetően” meg az apa a legtermészetesebb kötelezettségéről?

—K. I.—

HA MAJD Ő IS...

gyermeknek hosszú évekre lehet szüksége ahhoz, hogy lelki egyensúlyra helyreálljon, hogy megzavart világképe kitisztuljon...

A Fővárosi Bíróság nemrég hozott jogerős ítéletet K. L. fiatalkorú ügyében, akiről rábírással elkövetett megrontás büntetésben marasztalták el. A fiatalember tavaly ősszel — két hónap alatt — nyolc kislányt és egy kislányt, hatnyolc éves gyerekeket csalt el különböző házak kapualjába... Az egyik gyermek később felismerte az utcán, szölt az édesanyjának, aki feljelentést tett a rendőrségen...

Vajon mi indíthat egy normális, egészséges — ezt az igazságügyi orvosszakértő véleménye is megerősítette —

fiatalembert ilyen viselkedésre?

A korán árvár maradt fiú, nevelőszülőknél élt, olyan körülmények között, ahol nem kapta meg azt, amire leginkább vágott volna: a szeretetet. Nem is mindig törődtek azzal, hogy megtanítsák különbséget tenni a jó és rossz között. A fiú magányos, zárkózott lett. S gátlásából ilyen módon próbált kiutat keresni...

A bíróságon tanúsított magatartása azt mutatta, hogy tulajdonképpen most kezdi érteni tette súlyosságát, erkölcsi veszélyességét. Első fokon nyolc hónap szabadságvesztésre ítélték. Az ügyész súlyosbításért, a védő enyhítésért fellebbezett. — A másodfokú bíróság mérlegelte a

körülményeket: figyelembe vette a fiatalkorú töredelmes, beismerő vallomását, nehéz családi körülményeit.

A gyerekek életkora, a bűncselekmény társadalmi veszélyessége azonban amellett szölt, hogy a másodfokú bíróság helyben hagyja az első fokú ítéletét. Nem tartotta indokoltnak a felfüggesztés kedvezményének alkalmazását sem. — A fiatalember magatartása őszinte megbánó volt. Bár tulajdonképpen csak akkor érti majd meg igazán, hogy mit követett el, ha egyszer megnősül, családot alapít, és gyermekei lesznek. Ha majd ő is féltőn óvja gyermekeit...

Akkor érti meg, hogy mit jelent egy szülő számára, ha a rettenetes megrázkódtatás után, gyermeke éjszaka álmából felriadva, kétségbeesetten, tiltakozva valami ellen, hívja segítségül a mamát... S. I.

az egész büntetőeljárásban meghatározza a terhelt helyzetét. A jogerős ítéletig mindig azt kell vélelmezni, hogy a gyanúsított ártatlan. Ez az alapelv arra kötelezi az eljáró hatóságokat, hogy — a terhelt bűnösségéről esetleg már kialakult szubjektív véleményüktől függetlenül — a bün-

tetőeljárást a törvényességnek megfelelően, az eljárási törvény rendelkezéseinek maradtalan megtartásával folytassák le.

Egyesek ellentétet látnak a büntetőeljárás egyes cselekményei és az ártatlanság védelme között. Vegyük például a nyomozás elrendelését. Ha

Egy idős asszony panasza

Olyan idős asszony jelenlétében izott fel a parázs vita szinte félóránként a zárkában két fiatal letartóztatott nő között, aki élete első szabadságvesztés-büntetését töltötte, s alig két hete ismerkedett meg a büntetés-végrehajtási intézettel. Még nincs „rutinja” abban, mit lehet, illetve kell ilyenkor csinálni azért, hogy elviselhetőbb legyen a légkör a zárkában. Sokáig úgy érezte, elég, ha csendben félrevonul, és leköti magát saját gondjával-bajával.

Nem a múlt fájló emlékei miatt remegett a keze, amikor beszélgetni kezdtünk.

— Miért sír akkor is, amikor a nevelő olyan jóindulattal kérdezőgati?

— Nincs nekem a nevelő úrral semmi bajom! Érzem én, hogy a felügyelet jól bánik az emberrel. Meg is fogok nyugodni hamarosan. Elhoztak már abból a zárkából, ahol ma reggelig voltam. Ott tett engem tönkre a két fiatal lány...

Ettől kezdve kevesebbet kellett segíteni Nyári Jánosnéknak ahhoz, hogy élénkebb legyen a beszélgetés. Mondta magától is:

— Azt is elmondanám, ha meg tetszenek engedni, hogyan kerültem börtönbe. Azon a napon is dolgoztam. S ahogy szoktam, munkaruhábam mentem haza. Siettem, hogy minél előbb elkészítem a vacsorát. Senkit sem találtam otthon. Mondom, megkeresem a férjemet. De minek szaporítsam a szót: megtaláltam, majd szóváltásba keveredtem az italbolt kimerőivel. Hát ezért kaptam én négy hónapot... Garázdaságot követtem el. De nem is ez már a problémám! A törvény, az törvény, mindenkinek be kell tartania. Nekem azt mondták,

hogy itt majd megnyugszom. Am olyan zárkába kerültem, ahol ez a két nő is ott volt. Nem voltam én hozzá szokva az olyan beszélgetés, ahogyan ezek a lányok civakodtak! Mindennek elmondták egymást, ott, előttünk. Valameddig az ilyesmit is bírja az ember, de nekem már elég volt. Idegösszeroppanást kaptam. ha ma reggel nem veszi ki onnan a nevelő úr...

— Legalább figyelmeztették, mint zárkatársak, a magukról olyan gyakran megfélemlítő lányokat?

— Nem ért az semmit! Persze, hogy szólunk nekik, amikor éreztük, hogy újra egymásnak ugranak! De azt még éjszaka is megénezték, hogy kinek van cigarettája. Én is hoztam magamnak, bár nem vagyok erős dohányos. Gondoltam, hadd legyen valamennyi tartalékom. Aztán észrevettem, hogy Mari még éjszaka is felkel, hogy rágyújtson. Persze az enyémből. S ha ezt sóvá tettem... Később már nemigen mertem szólni, úgy lehordott.

Ismét a nevelőhöz fordult: — Tessék már mondani, hogy nem én voltam a hibás. Szívesen maradtam volna velük, ha nem ilyenek. Már csak azt várom, hogy olyan helyre vigyenek, ahol dolgozhat az ember. Tizenkét éves korom óta dolgozom. És úgy szeretnék minél előbb visszamenni a beteg férjemhez! Ha abban a zárkában maradok, én lettem volna sokkal betegebb...

Eddig egyetlen mondatot sem tettünk ahhoz, amit az idős asszony elmondott. Sokkal többet nem is teszünk hozzá, csupán annyit: Szovics Mária és Berke Éva keserített meg a jóval idősebb emberek életét, egészen rövid idő alatt... — ko —

NÉGYSZEMKÖZT

Az az átkozott ital...

Egyszerűen nem akartam elhinni, hogy Baluha Antal visszakerült a börtönbe. Azok közé tartozott, akikben feltétlenül bíztam, hittem, hogy szabadulásuk után megállják a helyüket. Tizenöt évi szabadságvesztés-büntetés alatt sokszor beszélgettünk. 1967. december 16-án — közvetlenül szabadulása előtt — a Heti Híradóban Új év — új élet címmel a következőket írtam róla:

...Mint építészvezető... irányítója volt a korszerű, új szövedé építésének. Az ő irányítása mellett épült a szép konfekciórészleg is, valamint a raktár és a rakodótér. Ezek mellett számtalan, mondhatnám úgy is, valamennyi átépítésnél segítkezett.

Sok dicséret, pénzjutalom munkájának elismerése.

— Arany keze van ennek az embernek — állapította meg az egyik építőipari vállalat vezetője. Tekintélye volt nemcsak elítelttársai, hanem az építők között is. Egyszerű és mindig segítőkész volt; ha kellett, megfogta a malteres kanalat, ha úgy adódott, téglát hordott, segítőt, tanított, nevelt...

...Mint ha csak jelkép lenne, az év utolsó napján lép ki a börtönajtón. Lezárva a múltat, az új esztendő szabad emberként köszönti... A jövő még sok szépet nyújthat. Az az építőipari vállalat, amely Sopronkőhidán számtalan építkezést végzett, várja a kiváló szakmai tudással rendelkező embert. Várják, méghozzá nagyon szívesen. Az évek során megismerték munkáját, munkatársaihoz való viszonyát, fáradhatatlanságát, odaadását.

A szabadságvesztés első napjától az utolsóig tanúsított magatartása után joggal várjuk azt, hogy nem fog csalódást okozni a szabad életben, nem fog visszaélni a bizalommal. Képes lesz mértéktartó életre, és a hosszú, hosszú évek kiesését nem az egyik napról a másikra akarja „be-pótolni”.

Jól érzem magam...

Egy évvel később, újra Sopronba utaztam Baluha Antalhoz. Öröm volt a találkozás. Arca majd kicsattant az

egészségtől. Mosolygott, jókedvű volt. A kezdeti nehézségeken már túljutott. — Beszélgetésünkből idézek, amely a Heti Híradó 1968. december 21-i számában jelent meg:

...Hogy érzi magát?

— Jól, nem panaszkodhatom.

— Az emberek arcáról sok mindent lehet leolvasni. Az övé kiegyensúlyozottságról tanúskodik.

— Segéd munkásnak vettem fel — folytatja — három hónap után mint burkoló dolgoztam. Háromezer forint körül kerestem. Munkásszállón lakom, nyolcvan forintot fizetek havonta. A szállás kényelmes és jó. Most már technikai munkakörben dolgozom, a fizetésem is emelkedett. Megbecsülnek, és jól érzem magam.

— Terve?

— Lehet, hogy jövőre meg-nősülök.

— Sok sikert, kellemes ünnepeket...

Újra Sopronkőhidán

Ilyen előzmények után, azt hiszem, olvasóink is megértik, hogy megdöbbentett a hír. Nem tudtam elképzelni, hogy egy ilyen kiváló szakember, mint Baluha Antal, miért követte el újabb bűncselekményeket. Kínos volt újra csikós ruhában látni.

— Nem akarom szépíteni a

történeteket, másokat okolni visszakerülésemért, egyedül én vagyok a felelős — mondotta.

— Mi történt az utolsó beszélgetésünk után?

— Az építőipari vállalatnál jó helyem volt. Szépen kerestem, megbecsültek. Két évvel később a korábbi jó kapcsolatunk megváltozott. Bizalmatlanok lettek.

— Miért?

— Az előéletem miatt.

— Ez teljesen érthetetlen, hiszen nagyon jól tudták, hogy büntetve volt, sőt szabadulása előtt ők ajánlották fel a munkahelyet is! Talán valami más ok játszott közre?

— Ittam.

— Hogyan sikerült a házassága?

— Sajnos, rosszul, azóta már elváltunk.

— Az építőipari vállalatot kilépett?

— Igen, elhelyezkedtem egy másik vállalatnál, de ott sem éreztem jól magam. Kiléptem. Ekkor történt az a nevetséges eset, amely miatt visszakerültem a börtönbe...

Meglopták a vonalon

— Sopronból Győrbe utaztam. A vonaton elaludtam. Amikor felébredtem, a fogasra akasztott kabátom eltűnt. Útitársaim elmondották, hogy egy cigányfiú, aki mellettem ült, az vitte el. Visszaemlékeztem, hogy a jegyváltásnál

előttem állt, és Sárvárra kért jegyet. Elhatároztam, hogy utánamegyek, megkeresem. Sárváron a kocsmákat jártam, bizva, hogy valahol csak ráakadok. A tolvajt nem találtam meg, de estére alaposan berúgtam. Az utolsó fillérem is elfogyott, nem tudtam hazautazni. Részeg fejével benyomtam az egyik kocma ablakát, és bemásztam a helyiségre, ami pénzt találtam, elvittem. Nem volt sok, de legalább el tudtam utazni...

Az első betöréses lopás után következett a többi.

— Tessék elhinni, józan állapotban nem tettem volna meg soha, hiszen csaknem húsz esztendőt töltöttem eddig börtönben. Tiszta vagyok a következményekkel. Sárvárról továbbutazott.

— Igen. Jártam a környéket, és alkalmi ismerősökkel ittam. Ki sem jőzondtam, az egyik mámorból a másikba estem. Közben minden józan itélőképesség nélkül törtem be. Ekkor már tudtam, hogy végem... előbb, vagy utóbb elfognak... Csupán idő kérdése, mikor tartóztatnak le.

Rövid idővel később a rendőrség Baluha Antalt őrizetbe vette. A bíróság többrendbeli betöréses lopás büntette miatt hatévi fegyházra ítélte.

— Röviden, hogyan tudja összefoglalni visszakerülésének okát?

— Az az átkozott ital okozta a tragédiámat...

Az elmondottakhoz mit lehet mondani? Jóformán semmit, a tények önmagukért beszélnek. Baluha Antal, amikor tizenöt évi szabadságvesztéséből 1967-ben szabadult, lehetőséget kapott, hogy életét rendezze. Ez egy ideig sikerült is, de később újra az alkohol vette át az irányítást, és íme, ezt eredményezte...

— ZIMM —

Akinek nem cigarettája...

Mielőtt a tulajdonképeni mondanivalóra rátérnék, szeretnék tisztázni egy nemrégiben felvetett gondolatot.

Amint azt a riportalanyok túlnyomó többsége tapasztalhatta, a szerkesztőség munkatársai bármelyik bv. intézetben járnak, nem mulasztják el a kérdést: mi a véleménye a lapról, mit szeretne még olvasni benne, mi az, amit soknak tart? Eddig egyszerűen kaptam olyan választ, hogy minek a sok példabeszéd?

Nos, ez a rövid kis írás is — ha úgy tetszik — „példabeszéd” lesz. Nem a kifejezésnek abban a rosszul értelmezett formájában, hogy felesleges, értelmetlen, hiábavaló (bár mindig volt és lesz néhány olvasó, aki ennek tartja majd nemcsak ezt, hanem a többi, hasonló jellegű elmélkedést is), hanem úgy, hogy ha csak néhányan magukra ismernek a példa nyomán, vagy csak felismerik a leírásban rejlő veszélyeket a maguk részére — akkor már el is érte a cikk tulajdonképeni célját.

Ezután a rövid bevezető után az, aki úgy érzi, ő úgyis okosabb másoknál, neki hiába „szövegelnek”, nyugodtan lapozzon tovább a neki legjobban tetsző oldalra...

A zárkákban gyakori divat a közösködés jó néhány formája. A szabályzat látszólag értelmetlenül tiltja, hiszen jó, ha két elítelt kölcsönösen segíthet egymáson. Minek az a tiltó szabály, csak azért, hogy keserítse az amúgyis nehéz életet...?

Egy példa, hogy nem a „keserítés” miatt tilos az ilyesmi, hanem — ha látszólagosan ellentmondás is — éppen az esetleges elkövetők saját, jól felfogott érdekeiben...

Az egyik zárkában két elítelt közösségre lépett:

megosztottak az ételmen — lévén diétás valamelyik —, a fizetség pedig cigarettá volt. A „szenvető” fél a következőképp vélekedett:

— Először nem volt semmi baj. Én mindent megosztottam vele becsületesen. Ne is tessék közbeszólni, tudom, tiltott ügyet az egész. Aztán egyszer valahonnan két csomag cigarettát, és eldugta előlem. Rosszul esett, az igaz, de nem szóltam egy szót sem. Az egyik reggel megkérdeztem, tett-e el nekem kenyeret? Azt felelte, „kötelességem talán?”. Mit válaszolhattam? Csak azt, hogy nem. Valamelyik nap, akkor már megromlott közöttünk a viszony. Kivettem a cigarettájából tíz darabot az úgymint jött nekem. Ő visszarakta, én megint elvettem. Így kezdődött... Amikor kikopogtak, már vérzett... pedig én csak védekeztem. Utólag tudtam meg, két helyen eltört az orrsontja. De azt nem vették figyelembe, hogy azokon a helyeken már azelőtt is betörték az orrát, ezért ott sokkal melegebb volt a csont!

Fádig a közösködésből származó „haszon” története. Amikor a beszélgetés lezajlott, még nem született meg a szabadságvesztés-büntetés esetleg meghosszabbító ítélet... Sajnos, a legmeggyőzőbb bizonyítékot arra, hogy a szabályzat helyesen tiltja a közösködést, lehetetlen a betűkön keresztül visszaadni. — Az ugyanis egy nagy sóhaj volt, és egy keserves fintor a kedvesre: — Mikor szabadul?

— Ezerkilencszázhetven-négy február tizenkilencedikén szabadultam volna. De így... Eddig a „példabeszéd”. Akinek nem inqe... illetve nem cigarettája — nem veszi magára.

— H —

Ez is közösségi foglalkozás... „Kollektív” olvasás a Fiatalkorúak Börtöne és Fogházában

Turista útlevelel Jugoszláviába

Az éjszaka árnyképei li-dérces táncot lejtettek a hivatal főhétre meszelt falán. A gyér utcai világítás keskeny csíkokká zsugorodva törtéte magát az ablak sűrű redőnyzetén. Mély álomba szenderültek a posta megszokott tárgyai: a telefonközpont kapcsolótáblái, az üvegfallal körülvett hivatalvezetői fülke, az íróasztalok és a ridegen elterpeszkedő páncélszekrény.

István már harmadik hónapja helyettesítette a megbetegedett vezetőt.

— Nyugalmas, csendes körzet, kis forgalommal. A kézbesítő szaktársak is nagyon rendezettek emberek. — Ezzel bocsátotta útra az osztályvezető.

Nem ment albrétbe, esténként kicipelte a szétnyitható tábori ágat a csomagraktárból. Így kényelmes volt, mert reggelente fél nyolcig alhatott, sebesen megborotválkozott, és nyolcra már „szalonképesen” várta az ügyfeleket. Most törökülésben kuporgott az ágyon, és a semmibe bámult. Úgy érezte, fejében szét pattannak az erek.

Teste fázósan megrepedt, becsavarta magát egy plédbe, s a vermutos üveg után nyúlt. Szívából utálta, de más szeszese ital nem kapott a közeli eszpresszóban.

Megröbálta visszaidézni az egy héttel ezelőtti eseményeket...

...A helyi ruházati áruház vezetője átnyújtotta a kis üvegablakon keresztül a napi bevételt, húszezer forintot. Azt mondta, siet, majd később visszajön a feladóvevényért...

Az íróasztalon fekvő újságot hirtelen mozdulattal rácsúszattam a bankjegyekre, s felmarkoltam a pénzzel együtt, majd egy óvatlan pillanatban a sporttáskámba dobtam. A feladóvevényt lebélegeztem. A mellettem ülő kolléganőm semmit nem vett észre. A kifizetési csekket összehajtottam. Ez a bűnbeesésem forgatókönyve...

Még néhány nap és kitor a botrány, mert a pénz nem futott be a Nemzeti Bankhoz. Húszezer forint! Ennyit ér a becsületem!

Töltött még egy pohár vermutot. Az alkohol bódító hatása kezdett úrrá lenni rajta. Eszelősen felnevetett:

— Tessék! Nézzék, hölgyeim és uraim! Tézsek meg István bohócot az élet cirkuszában! Pénzért mindent elad. Önmagát, becsületét, emberi értékeit. Ez aztán a véletlenszerűség! Ne vessenek! Nevéssenek! Ne szászánakozzanak!

A szekrényhez ment, ahol személnél dolgait tartotta. Gyufát gyújtott, és a pislákoló fénynél előhalászta az útlevelet.

Turista útlevelel, Jugoszláviába.

— Igen. Az utolsó lépés —

morfondírozott magában. — Mindent, vagy semmit. Jön a második felvonás, a hazaárulás!

Aki elhagyja a hazáját, az mind áruló. Szakítani az országgal, a néppel, a jól ismert tájakkal, a Balatonnal, a Hortobágygal, az otthonnal és mindennel, amit egy szó aranyoz be: magyar.

Legszívesebben leköpte volna önmagát, de a vermut, az éjszaka, a félelem mást diktált. Pánikszzerűen összecsomogolt, és felöltözött.

A falu keskeny főutcája még csendbe burkolózott, csak egy távoli kakasszó hangzott valahol.

István a négykor induló autóbuszhoz sietett. Két óra múlva Szeeden lesz, és még a délelőtti folyamán elhagyja az országot.

Megindult egy bizonytalan jövő felé...

A szegedi Marx tér MÁVAUT kiskötője ragyogott a júliusi napfényben.

Recsegve megszólalt a hangosbemondó:

— Figyelem! Nemzetközi autóbuszjárat indul Jugoszláviába, az egyes kocsiállásról, Subotican át Novi Sadra. Kérjük kedves utasainkat, foglalják el helyeiket. Kellemes utazást kívánunk!

Szerb és német nyelven is megismételte a szöveget.

István végtelenül egyedül érezte magát a búcsúzkodó tömegben. Senki nem látta, hogy az arcáról patakzó verítékcseppek közé könny is vegyült. A csomagjai rendben voltak, útlevele szabályos, ám a határon még sem mert a fehér zubbonyos katona szemébe nézni.

Néhány percet vett igénybe az ellenőrzés, mégis úgy érezte, órák telnek el. Végre becsapódott a vezetőfülke ajtaja, és a VOJVODINA feliratos kocsi megfordult a jugoszláv vámzónához.

A rádióban pedig felhangzott egy népszerű sláger: „Mondd, mit tegyek hát, a szívem egy vándorcigány...”

★

István kényelmesen végigdől a piros színű bársonyülésen. Úgy érezte, nagy kő esett le a szívéből. Az autóbusz már fél óra óta jugoszláv területen robotgott. Nem gondolt rá, hogy mit hagyott a háta mögött. Egy fiatal, huszonkét év körüli egyetemista ült mellette.

— Szabó Ferenc vagyok — mutatkozott be útitársra.

— Hol jártál Magyarországon? — kérdezte István.

— Szegedre ruccantam át, nagyon kedvelem ezt a várost. Az este a szabadtéri játékokon voltam.

— Mit láttál?

— Az ember tragédiáját. Csodálatos volt. A néző szintje úgy érzi, hogy Madách egyenesen a Dóm tére álmódta meg a tragédiát. És te diák vagy még? Vagy talán már dolgozol?

„ELŐISKOLA?”

„Tököllek”. — Bármelyik intézetben hangzik is el ez a szó, az elítéltek felkapják a fejüket. Ha Sopronkőhidát, Vácot, Szegedet megjárt ember „érkezik”, a hatás jóval kisebb. Pedig Tököl „csak” fogház és börtön...

A bv.-intézetek többségében a Fiatalokorúak Börtöne és Fogházának, illetve az onnan szabadultaknak hírük van — s bizony sokan igazolják a kialakult véleményt.

— Ott „kajakra” ment az egész... Nagy zárkák voltak, akinek erősebb volt az ökle, attól félték a többiek!

Valóban így lenne? Valóban erre „nevel” Tököl?

Valóban „előiskola” lenne? Balassagyarmat, Vác, Szeged előiskolája?

★
Fényes Miklós szakács. Ahogy ő mondja: alapszakács. A fodrászmesterséghez is ért valamit — szerették volna, ha visszamegy a körletre fodrásznak. Másodszor van Tökölön. Mindkét esetben garázdaságért ítélték el — először egy év, hat hónapra, másodszor egy év nyolc hónapra.

— Mit takar a maga esetében a garázdaság?

— Verekedést. Mind a két esetben tömegverekedésben vettem részt...

— Könnyen eljár a keze? Könnyű belevinni a verekedésbe?

— Nem. Itt is volna rá okom. Útszer is egy nap, mégsem verekedtem soha!

— Fenyítde sem volt?

— De igen. Egy. Tiltott levelezésért. Utána három dícséretem...

— Mit csinál a szabad idejében?

— Reggel négyre megyek le

a konyhára, két óra felé jövök fel. Akkor leülök olvasni vacsoráig...

— Kint is olvasott?

— Nem, nem volt rá időm. Dolgoztam. Amikor apám nyomorék lett, helyette fuvaroztam. Szombat—vasárnap pedig a haverokkal voltam...

— És ha szabadul?

— Elmegyek otthonról...

Ott ismer mindenki. A haverokkal gyerekkorom óta ismerjük egymást. Nem jó az a környezet... Sokat isznak az emberek. A bátyáimhoz megyek, Pestre. O központi fűtés- és vízvezeték-szerelő, vele fogok lakni is és dolgozni is. Egyébként ő jár hozzám

beszélőre, meg az édesanyám.

— Mit szólnak hozzá a szülei, hogy el akar menni otthonról?

— A múlt hónapban, a beszélőn azt mondta anyám, ha jónak látom, menjek a bátyámhoz... De minden hét végén haza fogok menni. Ott, Pesten rajtam múlik majd, hogy ne legyen olyan társaságom. Otthon ez adott volt: a gyerekkori barátaim. És egymást vittük bele mindenbe. Ha egyedül vagyok, ilyesmire nem is gondolok. Egyik ember viszi bele a másikat...

— Mikor szabadul?

— Hetvennégy januárjában, egészszel.

— B. J.

... az édesanyám „érdekében”...

Aggódó vagy — csak gyáva?

Már mindent megbeszélünk a szabadulásom utáni idővel kapcsolatban. Olyan jó volt tervezgetni a jövőt, és most minden kútba esett — sóhajtott nagyot az elítélt.

— Anyira várt vissza; inkább hallgatok előtte az egészről... Ez a bizonyos „egész”: Az elítélt feltételes kedvezményre szabadulhatott volna, de egy közbejött verekedés miatt — tekintettel arra, hogy ez már a második hasonló esete volt — elvesztette a kedvezményt.

— Szegény anyám — sajnálkozik —, ügyis kétségbe volt esve, amikor bekerültem. Tudom, sokat idegeskedett miattam. Most miért terheljem még ezzel a rossz hírrel is? Hátha lesz majd egy nyugodt pillanat, amikor meg-

mondhatom neki anélkül, hogy nagyon felidegesíteném... Tudom, beteges, nem akarom, hogy esetleg rosszul legyen!

Milyen megható — és más helyzetekben is előforduló, másokkal is megtörténtő — gondoskodás a távol levő csalátag iránt! Az ember hajlamos már-már azt hinni: biztosan valami félreértés folytán került börtönbe, hiszen akiben ennyi sziv, érzés van, az nem követhet el bűncselekményt!

Valóban ez lenne az igazi családszeretet? A másik aggódó féltése, annyira, hogy az elkövető nem vállalja az igazság kimondását, a megtörténtek őszinte bevallását?

Vagy talán arra gondolnak ilyenkor ezek a „körültekintő” elítéltek, hogy talán a nevelőtiszt majd tapintatosabban közli az édesanyával — feleséggel, férjjel — a rossz hírt? Azzal, aki még mindig reménykedik, még mindig bízik abban, hogy talán megváltozott az, akit visszavár otthonába?

Van egy régi latin közmondás, amely szerint „A vízcepp vájja a követ” — vagyis az apró dolgokból, a látszólag jelentéktelen semmiségekből lehetnek a komoly, akár életre szóló változások.

Azok után, hogy az illető börtönben levő családtag ilyen tapintatosan, kerülő úton adja a jóhiszemű másik tudtára a történeteket — újabb csepp „vájja a követ”, talán újabb láncszem szakad el közte és az otthon között.

— II —

MONDD, MIT VÁRSZ...?

Mondd, mit vársz az-életedtől?

— Ha nincs kitűzött, cél előtted.

Vajon mivé leszel... Ki tudja?

Ha már a vágyaidat is megöltél!

Mit jelent a csend, az otthon,

Vajon néha még jut-e eszedbe?

Amikor — egy futó pillanatra —

A Nap csak a rácson át tekint be.

Vajon gondolsz-e még arra,

Mikor anyád a jóra kért?

Vagy már újra készülsz a torra,

Az előre megölt holnapért?

Ki tudja? Legfeljebb te, barátom.

Hogy mi jár busa homlokod mögött!

Talán mégis... túl a vágyanszögön

A vágy a jó után, a rosszal már megütközött!

Győri János elítélt

Bp-i Fogház és Szig. Börtön

— Dolgozom. Postai hivatalnok vagyok — motyogta István és forróság öntötte el az arcát.

— Turista alapon jössz hozzánk? — kíváncsiskodott tovább a másik.

— Szeretek utazni, világot látni. Úgy tervezem, hogy az Adriára is ellátogatok. Tenger, napfény, pálmák. Egy kis romantika.

— Sok pénz lehet — mosolyodott el jugoszláv ismerőse.

— Akad... akad — hebegte zavartan István, s rendkívül kényelmetlenül érezte magát.

Sportszatrából egy üveg kecskeméti barackot húzott elő, és megkínálta útitársát. Novi Sad következett. Modern bérházak mellett robogtak el.

— Belgrád felé mikor kaptok csatlakozást? — kérdezte a búcsúzásnál újdonsült barátjától.

— Minden órában indul járat.

Szerencséje volt, a belgrádi kocsis már bent állt.

Mindössze délután négy lehetett, amikor feltűnt a távolban a jugoszláv főváros néhány kimagasló épülete, köztük a város peremén őrt álló, karcsú felhőkarcoló óriás: a Hotel Jugoszlávia.

Olesó penzióban töltötte az éjszakát. Bár ezeröttszáz dinár költőpénz lapult a zsebében, ígykezett takarékoskodni. Korán felébredt, még alig hajnalodott, amikor már a nemzetközi pálvandvaron ácsorgott böröndjeivel.

A tegnap elszívott cigaret-

ták keserűségét érezte a szájában.

— És most hová? — tette fel magának a kérdést.

A pénztárhoz ment, jegyet váltott a Dalmácia expresszre. Az utazás felét az étkezésköcsiben töltötte. Közömbös arccal nézett a vadregényes fenyvesekre és szédítő hegyekre változott tájat.

Böröndjén kiterítette a térképet. A mai estét Rijekában tölti, utána Pulába vagy Umagba utazik, innén csak néhány kilométer az olasz határ. De mi lesz ezután? Erre még gondolni sem mert.

Esteledett, amikor a vonat ablakán keresztül, a szédítő mélységben megpillantotta a tengert.

Egyszerre mindent elfelejtett: csodálta a látványt. Dalmát tengerpart, a természet egyik legképrázatosabb remekműve, ezer színben vibráló, csillogó, tarka kép... Örökzöld délszaki növényzet, karcsú pálmák, önfeledt kacsagástól aranylódó homok, azúrkék párákód a vízen... Svéd, francia, olasz, angol és német nyelvű turisták bábeli áradata, fehér sziklákon ülő, modern ivelésű hotelek sora...

István már két napja kószált alvajáróként az adriai tengerpart turistaparadicsomában.

Ötletszerűen újra vonatra ült, ezúttal Ljubljana felé. Úzótt vadként hajszolta a kilométereket. Délután érkezett meg. Sört ivott az ősi bástva-fal teraszán berendezett étteremben.

Mészáros József elítélt

KISKÖRE — 1973

100 millió kilowattóra

Magával a vízművel való találkozás megdöbbentő volt. — Teljes nagyságában látva a csodálatos alkotást, kísérőnk-höz fordulva először mindössze annyit tudtunk megjegyezni:

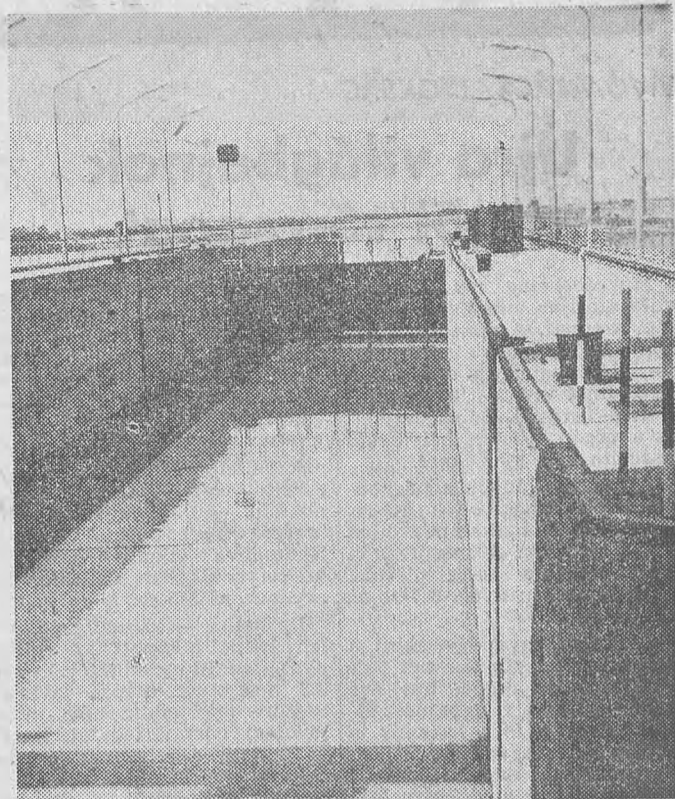
— Gyönyörű!

Sokáig álltunk a víz partján. Nem győztünk betelni a látvánnyal. Mintha a Tisza már belenyugodott volna abba, hogy kikényszerítették megszokott medréből, békésen pihent a duzzasztókamrák előtt...

Öt kamra biztosítja a vízszint állandó emelkedését. A 24 méteres nyílásokban elektromos vezérlésű, hidraulikus mozgatású táblák birkóznak a vízzel. Ilyen elzárótáblák beépítésére Kiskörén került sor először. — A hajószilip szélessége tizenkét méter; 1350 tonnás hajók is áthaladhatnak rajta. A kiskörei vízlépcső 120 kilométer hosszan biztosít zavartalan utat nagy méretű hajók számára is...

A jobb parton kapott helyet a turbinacsarnok. Most szerelik a 7 megawattos cső-turbinákat. Ez a megoldás is újszerű Magyarországon. A négy turbinaegység évi villamosenergia-termelése meghaladja a 100 millió kilowattórát. — A szerelőcsarnok felletti óriás daruk állandóan dolgoznak. Újabb és újabb hatalmas alkatrészeket emelnek be. Az első gépegység próbaüzemelésére hamarosan sor kerülhet.

A szerelőcsarnok mellett

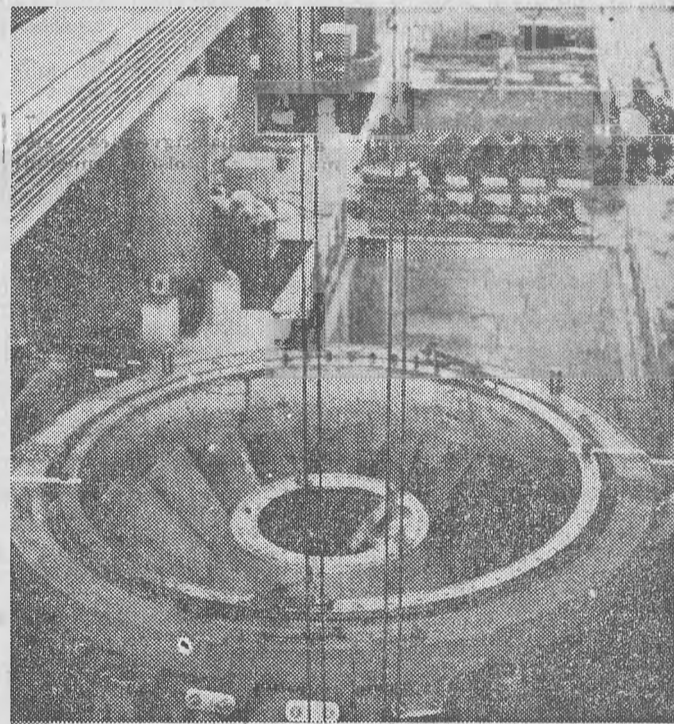

A vízlépcső fontos része: a hajószilip

„Szeretjük a vízlépcsőt”

A túlsó oldalon még frissek a földmunkák nyomai. Idős parasztember figyel egy félre-eső épület árnyékából. Kiskörén jártak el felette az évek.

A szerelőcsarnok mellett

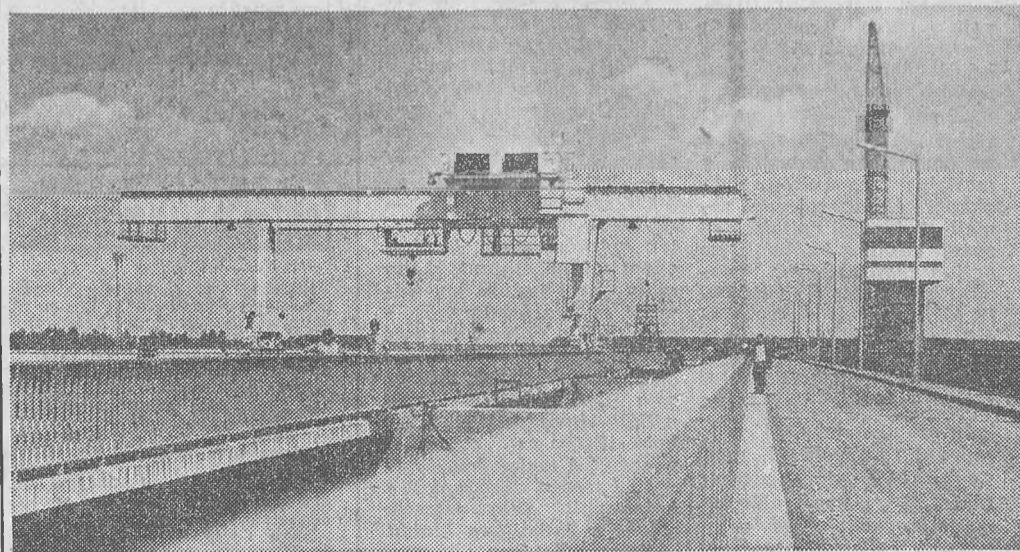

Ez a hatalmas gépegység is hamarosan átadásra kerül

kell elmennünk, hogy felérjünk a betonkolosszus tetejére, a duzzasztókamrák fölé. Amilyen méltóságteljes a Tisza a duzzasztólapok előtt, olyan iszonyú erővel zúg, kavargó a lapok háta mögött. Derékvastagságú rönköket forgat játszi könnyedséggel. Itt félelmetes a víz...

Beszélgetni kezdünk. A községben lakik, hét éve dolgozik a vízlépcsőnél. Eleinte a földmaró gépek mellett, aztán a vasbetonszerelőknél dolgozott, míg nyugdíjba nem ment. Most éjjeliőr.

— Vagyis nappali is — helyesbít. — Ketten váltjuk egymást. Most pihenhetek, de

A Tisza két partját műút köti össze. A háttérben jól látszik a hajószilip irányító tornya is...

szeretek nézelődni. Itt mindig eleven az élet. Járnak ide annyian, hogy no! Most is volt egy ötven tagú csoport.

— Hol kényszerítették új medrébe a Tiszát?

— Látnak ott azt a bokros részt? Hát ott!

— S ahol most ülünk?

— Ez volt a régi meder. Feltöltötték. Egy részét azonban meghagyták, téli kikötő lesz. Gondoltak itt mindenre, kérem.

— Szeret itt lenni?

— Nagyon. Ezt az erőművet mindenki szereti! Most itt pihenek szívesebben, noha rég hazamehettem volna. Aludtam már egyet. Nekem ennyi is elég már. Utána átmentem az ebédőbe, vacsorát pedig a feleségem hoz. Utána szolgálatba állok...

Sok embert megszólítottunk, kérdeztünk: szeretnek-e itt lenni? A válaszok hasonlóak: „Szeretjük az erőművet, a vízlépcsőt, Kiskörét”.

Havasí Ambrus az egyik szocialista brigád tagja. Így vélekedik:

— Én már végleg itt szeretnék maradni. Szép lakást kaptam a Klapka utcában. Valahogy a szívemhez nőtt ez a telep!...

Havasí Ambrus is régi dolgozója a Tisza-II-nek. Szerették volna, ha ő mondja el, mennyi földet kellett megmozgatni ahhoz, hogy új medert kapjon a Tisza. Nem tudja, csupán arra emlékszik, hogy hatalmas mennyiséget.

Erre a kérdésre az átadásra készült kimutatásból kaptunk választ. Ezek szerint: tizenkétmillió-háromszázezer köbméter földet kellett megmozgatni. 157 ezer köbméter beton és vasbeton kellett a védőerát. a munkagödör elkészítéséhez, illetve az erőmű megépítéséhez.

— K. I. —

VÍVÓ-VILÁGBAJNOKSÁG

Újra világbajnok a női törccsapat

Magyarország női törvívó-válogatottja világbajnoki címet szerzett. A döntő találkozó a Szovjetunió együttesével fordulatos, gazdag, drámai küzdelem volt a Szolnoki-Rejtő-Tordasi-Bóbis négyes, és a végén veszített helyzetből harcolta ki a győzelmet.

A magyar lányok a negyedöntőben Japán ellen 9:2-re, az elődöntőben Románia ellen 9:5-re győztek. A másik ágon a Szovjetunió csapata óriási küzdelem után nyert 9:7-re az NSZK ellen.

Csaknem ugyanúgy, mint a magyar kardcsapat, a női törvívó-válogatott is régen, hat éve nyert utoljára világbajnoki címet. Fűtötte is a remény a három Ildikó, Rejtő, Bóbis, Tordasi, továbbá Szolnoki Mária, hogy a dobogó legmagasabb fokára léphessenek. Az esti döntőben szorosan kezdődött a küzdelem a magyar és a szovjet csapat között. Az első négy asszó után 2:2-re állt a mérkőzés.

Nem változott a helyzet a következő asszó után sem: mind a két párharc idő után dönt el 4:3-ra a szovjet, illetve a magyar csapat javára és 3:3-ra alakult a mérkőzés állása.

Bóbis Ildikó megszerezte második győzelmét is, mégpedig 4:0 arányban, és ezzel a

magyar csapat már harmadszor egyenlített, ezúttal 4:4-re. Tordasi következett és ismét — az idegekkel játszott. Mint előbb, 3:0-ra vezetett, s aztán 3:4-re vezetett Bjelovával szemben is.

Újra csak a magyar lányoknak kellett küzdeni a hátrány eltüntetéséért. Ezúttal Szolnokinak, aki látványosan, pillanatok alatt 3:0-ra vezetett Nyikonova ellen, s győzött 4:2-re, s sikerült ötödször is egyenlíteni 5:5-re.

De hiába — az eddig veretlen Bóbis kikapott az eddig nyeretlen Burocskinától, és — 6:5 a szovjet csapat javára, Rejtőre (aki eddig még nem győzött) várt a feladat, hogy megmentse a helyzetet, de 4:3-ra vezetett, s most már két ponttal „elhúzott” a szovjet csapat.

Már csak négy asszó volt hátra: Tordasi javított, Bóbis folytatta és 7:7 lett az eredmény. Tetőfokára emelkedett az izgalom és Szolnoki győzelmével — most már sorozatban a harmadikkal — a magyar női törccsapat 8:7 arányú eredménnyel megszerezte a világbajnoki címet. Az utolsó asszóra már nem volt szükség, mert a magyar csapatnak sokkal jobb volt a találatáránya. Bravúros győzelem volt: 5:7-ről 8:7-re!

Párbajtőr-világbajnok: az NSZK, a magyar válogatott ezüstérmes

Göteborgban befejeződött a 35. vívó-világbajnokság. Az utolsó napon az eddigiekhez hasonlóan a párbajtőr-csapatok léptek pástra.

Az NSZK válogatottja, amely először jutott be a VB-döntőbe, már az első fordulóban bebizonyította, hogy mennyire erős, a magyarok viszont elég ingadozó formában vitézkedtek, nem érték el müncheni teljesítményüket.

Végeredményben az NSZK válogatottja 8:5 arányban legyőzte Magyarországot.

A világbajnokság utolsó számában, párbajtőrből a végső sorrend: 1. NSZK, 2. Magyarország, 3. Szovjetunió, 4. Olaszország, 5. Svédország, 6. Svájc.

Sajnos, azzal, hogy csak az ezüstérmes sikerült megszerezniük, elvesztették a Nemzetek Nagydíjának védését is, amelyet legutóbb a müncheni

olimpiai sikerült elnyernünk. A nemzetek közötti pontverseny végeredménye: 1. Szovjetunió 43 pont, 2. Magyarország 41, 3. Olaszország 20, 4. NSZK 18, 5. Svédország 14, 6-7. Lengyelország és Románia 12-12, 8. Franciaország 11, 9. Csehszlovákia 3, 10. Svájc 2.

Az éremtáblázat (arany, ezüst, bronz):

Szovjetunió	2	4	2
Magyarország	2	2	2
NSZK	1	1	—
Svédország	1	1	—
Olaszország	1	—	2
Franciaország	1	—	—
Lengyelország	—	—	1
Románia	—	—	1

Az utolsó szám után rövid záróünnepséget tartottak, amellyel véget ért a 35. vívó-világbajnokság. A legközelebbi 1974-ben, Grenoble-ban bonyolítják le.

Nagyon szerettük a focit...

A Pozsonyi úton lakik, szemben azzal a presszóval, ahol gyakran jönnek össze a labdarúgók — elsősorban az újpestiek —, de járnak oda a Ferencváros, a Vasas és az MTK szurkolói is.

Sándor Károly, az MTK volt nagyszűz szülője is gyakran átugrik a presszóba, és nagy udvara van, amikor fejteget valamit.

— Ma is vannak tehetőségek — mondja —, de a mi korunkban több volt a markáns egyéniség. Az akkori élcsapatoknak remek dirigensei voltak. „Fazont” adtak a játéknak. És ami a legfontosabb: nagyon szerettük a focit. Te le jókedvvel és nem gőrcsős akarással játszottunk. Szerettük is egymást. Igaz, akkortájt voltak kisebb baráti csoportok, de a pályán ezt nem lehetett észrevenni. Én például nem éreztem irigységet, amikor Budai II játszott Kocsis mellett a válogatott mérkőzésén. A Wembley sta-

dionban a 6:3 után elsőként rohantam oda a fiúkhoz, és talán nem is volt véletlen, hogy éppen Budai Lacit öleltem át elsőként...

Novemberben lesz húsz éve ennek a nagy mérkőzésnek. Sándor Károly fátyol szíjjel beszél arról: hová tűnt a maiakból az a tűz, az a győzni akarás, ami hajdan, az ötvenes években a magyar labdarúgókban volt.

— Itt van például az MTK esete — folytatja. — Az idején végén sorra nyerték mérkőzéseiket. De hogyan tudtam elhinni, hogy csak most tudtak így játszani ezek a labdarúgók, s nem tudák volna ugyanezt produkálni a hajrá meg-előző hetekben is? Mit ér az a labdarúgó, aki szíven kívül játszadozik a szurkoló, illetve az egyesület pénzén. A maiak közül nagyon kevesen törődnek a holnappal, nem szeretik eléggé a focit, a klubot — és egymást sem.

ATLÉTIKA

Brumelnak köszönhetem

Néhány rövid hét leforgása alatt egyik atlétikai eredmény múlja felül a másikat, s amikor már azt lehetne hinni, hogy a tempót aligha lehet fokozni — újabb fantasztikus teljesítményekkel lepik meg a

sportolók a világot, miként Dwight Stones a 230 cm-es magasugró-világrekorddal. Még messze van a szezon vége, de már eddig is ez volt az idei tizenhetedik világrekord, illetve beállítás. Beszéljenek maguk az eredmények:

100 m:	Stecher	10,9 (kétzer)
200 m:	Stecher	22,4 (beállítás)
1 mérföld:	Reiser	4:34,9
Diszkosz:	Melnyik	67,49; 67,58

120 yard:	Milburn	13 (beállítás, kétzer)
130 m gát:	Milburn	13,1
800 yard:	Wohlhuter	1:44,6
800 m:	Fiasconaro	1:43,7
1000 m:	Malan	2:16
3000 m akadály:	Jipcho	8:19,8; 8:14
Súly:	Feuerbach	21,82
Gyery:	Wolfermann	91,08
Magas:	Stones	230

A sorban az utolsó — az atlétika új nagy csillaga, a 19 és fél éves Dwight Stones, a világon az első, aki a magasugrásban az új határközhöz, a 230 cm-es magassághoz érkezett. A világrekord húsz év alatt jutott el a 209 cm-től a 230-ig, de Brumel 228 cm-es teljesítményének túlszárnyalásához tíz évre volt szükség. Ez két éve Matzdorfnek, s most Stonesnek sikerült. Ki ez a fiatalember?

Egy évvel ezelőtt úgyszólván még ismeretlen volt, s az atlétikai világ csak a nyári olimpián figyelt fel rá, amikor Tarmak és Junge mögött „háttal a lénekné” stílussal, 221 cm-es eredménnyel bronzérmes nyert.

— Már Mexicó előtt „felfedeztem” a Fosbury-flopot — mondta el még néhány hete, amikor az amerikai bajnokságon 226 cm-es egyéni csúcsot ugrott. — Mindössze tizenöt éves voltam, és a hagyományos stílusban ugrottam. De találkoztam Fosburyval, és meghódított a technikája. Később filmeket, fényképeket tanulmányoztam és — egyre jobban sikerültek az ugrásaim. Egy év alatt az áttérés az új stílusra huszonehárom centimétert hozott a számomra. Azután 1971. két éve 218, tavaly 221 volt az eredményem. A 196 cm magas, 77 kg sú-

lyú fiatalembernek Fosbury volt a modellje, de példaképének Brumelt tekintti. Erről így vallott:

— Akármilyen történet, Brumel minden idők legragyogóbb magasugrója marad. Mindegyiknek neki köszönhetem, hogy megszerettem az atlétikát. Még csak kilencéves voltam, amikor 1963-ban az amerikai televízióban láttam híres, 228 cm-es világrekordját. Ekkor kezdtem ugrani, s mindig előttem volt, hogy azt a fejlődést érjem el, amit Brumel. Ahogy a szovjet ugró 18 éves korában 220 centiméterrel tartott, nekem végülis ugyanebben a korban 221 sikerült.

S míg Brumel 20 éves korában ugrotta 228-as világrekordját, Stones (aki csak decemberben tölti be huszadik esztendőjét) ezt is túlszárnyalta... A fiatal amerikai atléta, aki különben skandináv származású, már három hete Európában versenyez, s még ezután is jónéhány viadalon indul.

— Számítottam a 230 centiméterre — mondja a „világ legmagasabb embere” —, münchener világrekordja után —, de nem ilyen hamar. Most már a legfőbb vágyam, hogy olimpiai bajnok legyek két év múlva, Montrealban...

SAKK

A zseniket is le lehet győzni Szpasszkij nyilatkozata

A világbajnoki párosmérkőzés óta első ízben szerepelt külföldön Borisz Szpasszkij szovjet exvilágbajnok. A DPA munkatársa Dortmundban, az NSZK nemzetközi bajnoksága után beszélgetett a 36 éves nagymesterrel.

— Elégedett-e teljesítményével, a harmadik hellyel?

— Még nem vagyok jó formában — válaszolta Szpasszkij. — Még mindig feszült és ideges vagyok, pedig a döntő óta több mint nyolc hónap telt el. Úgy érzem, legalább egy év kell ahhoz, hogy kipihenjem magam.

— Létrejöhet-e újabb találkozó az amerikai világbajnokkal?

— Remélem, hogy igen. Én mindenesetre szeretném.

— Milyen esélyeket adna önmagának ezen az újabb találkón?

— Nehéz a válasz. Izlandon nagyon sok tapasztalatot szereztem, s ezeket most egy jobban megszervezett versenyen biztos, hogy hasznosítani tudnám. Persze, ehhez megfelelő pszichikai és fizikai felkészültség is kell.

— Eltűné-e újra Fischer külön viselkedését?

— A pszichológiai háborúra rosszul készültem fel. Idealista voltam. Ez volt a hibám. Itt vesztettem el a mérkőzést.

— Azt tartják, Fischer sakkzseni, akit nem lehet legyőzni.

— Igen. Fischer sakkzseni, de a zseniket is le lehet győzni.

RÖVIDEN

KERÉKPÁR. A Budakeszi-Perbál-Páty-Budakeszi 18 km-es útvonalon rendezték az Aranymokkák Kupa nemzetközi országúti versenyét. Nyolc kört kellett megtenniük az indulóknak. A több mint száz induló közül Takács András egy géphosszal haladt át elsőként a célon.

„Ilyen még nem volt” felszóval vádolt júliust rendező Horányiban a Spartacus Turista Egyesület. Különhagyó viszi a turistákat a Vigadó térről, s az egész napos műsorban lesz női focimérkőzés, lekváretetés, bekötött szemmel, zsákbanfutó-verseny és tréfas táncverseny.

Új világrekord 10 000 méteren

Az angol atlétikai bajnokságon szenzációs új világrekord született 10 000 m-en: Dave Bedford 27:31,0 percet futott, és ezzel 7,4 másodperccel javította meg a finn Lasse Viren korábbi világcúcsát.

Befejeződött Budapest 6. szettelt bajnoksága. A tízpróbát Hédá (TFSE) nyerte 6726 ponttal. A női ifjúsági ötróbabajnok Pap Mária (Bp. Honvéd) 3892 pontos új ifjúsági csúccsal.

ÚJ KORSZAK A VÍVÁSBAN

Göteborgban sem a tavalyi olimpia, sem a két év előtti vívó-világbajnokság győztesei nem tudták megvédeni a címüket! Már magában ez a tény is azt bizonyítja, hogy a sportág eddigi legnagyobb randevúja (több mint 400 sportoló) felülmúlta a korábbiakat, s a versenyek kiélezettsége, a győzelmek és helyezések megoszlása — tíz ország között — új korszakot nyitott meg a vívásban. A kiegyenlített erők korszakát, amelyben már sok olyan ország is helyet kérhet a döntőkben, amelyek eddig csak a „másodhegedűs” szerepét játszották.

Ezért a magyarok minden dicsőítést megérdemelték, hogy egy évvel a bravúros olimpiai szereplés után csaknem sikerült újabb világbajnoki címüket felülmúlva, a második helyet — mondta Bay Béla dr., a válogatott szakvezetője. — Csapatunk átalakítása, újjak kipróbálása, de nem utolsósorban többeknek a tanulmányaik, munkahelyi elfoglaltságuk miatti ed-

zékiesések következtében előkészületünk nem lehetett olyan kifogástalan, mint München előtt. Jövőre Grenoble-ban, aztán a budapesti világbajnokságon megszerezhetjük az alapot az 1976-os olimpiára.

Göteborgban két-két arany-, ezüst- és bronzérem, 4. hely, egy-egy 5. és 6. helyezés volt a magyarok mérlege, de ezen túl feltétlenül „aranyérem” jár a versenyzőknek küzdőszellemükért és lelkesedésükért is. Talán még soha nem volt olyan egyénes a válogatott, mint ezen a világbajnokságon, s több esetben veszített pozícióból (például a kard- és a női törccsapat) nemcsak egyenlítőni, hanem győzni is tudott. Még a párbajtőr-válogatott is sem nehezebből elérni az akkori 46 pontot (most 41-et szereztek), s a Nemzetek Nagydíjában minimális különbséggel szorultak a második helyre.

— Nagy örültünk volna az elsősegnek, és közel is voltunk hozzá, de nem tekintjük „mohácsi veszteségnek” a második helyet — mondta Bay Béla dr., a válogatott szakvezetője. — Csapatunk átalakítása, újjak kipróbálása, de nem utolsósorban többeknek a tanulmányaik, munkahelyi elfoglaltságuk miatti ed-

Santa Clarából a Margitszigetre

Gyarmati Andrea, aki nemrég még az Egyesült Államokban, Santa Claraban volt, hazatért, és első útja a margitszigeti uszodába vezetett, ahol a juniorbajnokságot rendezték. Az eredeti tervek szerint Gyarmati még több, mint két hetet töltött volna a híres uszóparadicsomban.

— Egyszerű szakmai magyarázata van korábbi hazajövetelének — mondta. — A világhírű edző, George Haines irányítása alatt eltöltött csaknem két hét alatt rájöttem, hogy az általa előírt edzések nem felelnek meg pillanatnyi erőállapotomnak, világbajnoki előkészületeimnek. Az utazás előtt a tanulás miatt hosszú hetek teltek el csaknem úszás nélkül, és ebből nem lehetett beleszippantni az „amerikai munka” kelles közepébe.

Természetesen mindenki gratulált Gyarmati Andrea győzelméhez. Ezzel kapcsolatban elmondta, hogy háton (ebben a számban verte meg az olimpiai bajnok Belotét) kitűnően érezte magát, viszont a másnapi pillangóra elfáradt. Most két napot adott magának az akklimatizálódásra, s utána teljes erővel készül a belgrádi világbajnokságra.

Átalakult a súlyemelő válogatott keret

Tizenegy magyar súlyemelő készült a Havannában, szeptemberben sorra kerülő világbajnokságra. Kijelölték a keret tagjait, s már megkezdtek a közös felkészülést:

Szűcs (Diósgyőr), Kőzegi (Leninváros), Földi (Tatabánya), Benedek (Oroszlány), Ambrózi (Csepel), Bagócs (Oroszlány), Baczakó (BKV Előre), Stark (Tatabánya), Horváth Gy. (Csepel), Rehus-Uzor (Haladás), Tasnádi (Csepel).

A madridi Európa-bajnokságon szerepelt együttesből hiányzik a pehelysúlyú Kovács és a váltósúlyú Szarvas, bekerült viszont Baczakó, Stark, Rehus-Uzor és Tasnádi. A 11 versenyzőből 9 utazik majd Kubába — szeptember 5-én —, tíz nappal a világbajnokság kezdete előtt.

Újjalakult a Magyar Olimpiai Bizottság

Még nincs egy éve, hogy véget ért a legutóbbi olimpiás, vagyis a két játékok közötti négyéves időszak, de napról napra sürgetőbbé válnak az előkészületek 1974-re, amikor Innsbruckban, majd Montrealban lesz az újabb nagy segerszemle.

Ezért vált időszerűvé a Magyar Olimpiai Bizottság újjalakulása, amely megtörtént. Ismert sportvezetők, sok olimpiai bajnok az OTSH elnöke, elnökhelyettesei, a társaszervek képviselői jelentek meg az ülésen. Megválasztották a MOB 86 tagját, köztük Temes Judith, Elek Ilona, Kárpáti Rudolf, Kovács Pál, Németh Ferenc, Németh Imre, Novák Ilonka, Németh Angéla olimpiai bajnokokat. Az elnökségnek dr. Beckl Sándor, Borbély Gábor, dr. Csanádi Árpád, dr. Harangozó Ede, Hegyi Gvula, Kónyi Gyula, Kovács Pál, Lázár Lajos, Leveleki Lászlóné, Matura Mihály, Novák Ilona, Pacsek József, Papp Dezső, dr. Szatmári István, Szeoel György, Taktács Károly, Timmer József és Tömpe István lett a tagja. A MOB elnöke dr. Beckl Sándor, az OTSH elnöke, főtájtára dr. Csanádi Árpád, az OTSH elnökhelyettese.

Az ülésen elfogadták a módosított alapszabályt, majd megállapították az ez évi munkaprogramot. Ennek legfontosabb része az olimpiai felkészülés, és elsősorban arról lesz szó a MOB következő negyedévi ülésén. Az alakuló ülésen dr. Csanádi Árpád tájékoztatta még a MOB tagjait az időszerű olimpiai kérdésekről, a MOB tevékenységéről, s a várni kongresszus előkészületeiről.

MODELLEZÉS. Pécssett, a Mecsek Kupa nemzetközi repülőmodellversenyen a vándorkupát a tavalyi győztes, az osztrák Gartner-Baumgartner páros nyerte. A műrepülő kategóriában dr. Egervári győzött.

IGAZI KUPACSPAT az Atletico Bilbao a spanyol labdarúgás történetében 30 alkalommal került be a kupadöntőbe és újabb győzelmével 22. alkalommal szerezte meg a kitüntető címet.

ROPLABDA. Nemzetközi női tornát rendeztek a Szónyi úti sporttelepen a vasutasnap alkalmából. A mérkőzésorozatban a BVSC csapata bizonyult a legjobbnak, megelőzve a Pedagóg Leipzig, a Post Wien, a BSE és a Post Wien II. együtteseit.

TUDOMÁNY TECHNICA

125 éve született Baross Gábor

A „vasminiszter”

A kiegyezést követő nagyarányú ipari fejlődés természetesen velejárója volt a közlekedés és hírközlés fejlesztése is. Ebben kiemelkedő részt vállalt a Tisza Kálmán vezette nagybirtokos-kapitalista kurzus egyik legismertebb politikusa, Baross Gábor.

1848. július 6-án született a Trencsén megyei Pruzsinán. Tanulmányait Léván, Esztergomban; majd már jegyzőegédként — a pesti egyetemen folytatta. Ifjú jogászként a trencsényi törvényszék aljegyzője lett. 1874-ben pedig, ügyvédi vizsgájának letétele után, főjegyző s a Vágvolgyi Lap szerkesztője.

1875-ben trencsényi képviselőként került a parlamentbe. 1878-ban, Bosznia-Hercegovina megszállása idején az erősen támadott Tisza Kálmán mellé állt, lépését Tisza azzal hálálta meg, hogy bevásárolta a Delegációs Bizottságba, majd 1883-ban a Közmunka- és Közlekedésügyi minisztérium államtitkárává nevezte ki. A kintüti szervezőképesség és nagy munkabírású államtitkár erőteljesen látott a kapitalista fejlődés okozta aránytalanságok és szerezzenesség csökkentéséhez. Tevékenysége vezérfonalának a hazai ipar, kereskedelem és közlekedés erősítését tekintette.

Felismerte a fontos szállítási utat alkotó Duna akadályoktól való megtisztításának fontosságát, és — Széchenyi, valamint Vársárhelyi munkásságát folytatva — hajóutat robbantott az Al-Duna sziklaszorosainak medrében. A hírhedt Greben-fok első szikláját saját kezűleg robbantotta fel (a lerobantott szikla egy darabja a városligeti Közlekedési Múzeum előtt látható).

1884 augusztusában felavatta a mai Keleti pályaudvart (akkori nevén az

Első Budapesti Pályaudvart), s jelentősen fejlesztette, modernizálta a vasúti kocsiportot, irányította a budapesti körvasút építési munkáit.

1886-ban létrehozta a Postatakarékpénztárt, egyesítette az addig különálló postát és távirtdát, egységes vasúti díjszabást dolgoztatott ki. A még magántársaságok kezén levő vasútvonalak döntő többségét államosítottva 1891-ben befejezte a Magyar Államvasutak szervezését. Lehetőséget teremtett az első hazai gumigyár — a Magyar Ruggyantaárugyár — alapításához.

Baross Gábor 1886. december 29-én neveztek ki közmunka- és közlekedésügyi miniszterre, 1889-től pedig rábízták a kereskedelem- és iparügyi tárcát is. Lényegében tehát kezében összpontosult a rohamosan fejlődő ipar, kereskedelem, közlekedés és a közmunkák irányítása.

„Vasminiszter” nevét csak részben kapta az általa irányított tárcák jellegétől, másrészt kemény irányítói módszerei indokolták az elnevezést. Joggal idézik erre jellemző mondását: „... Nem az a fontos, hogy a beosztottak legyenek elégedettek a miniszterrel, hanem fordítva!”

1892 májusában, rövid betegség után, 44 éves korában, munkás élete derekán hunyt el.

Fáradhatatlansága, ügyszerete nagyban hozzájárult, hogy a fejlett ipari államoktól lemaradt Magyarország számottevően behozta hátrányát — legalább a monarchián belül. Végül soron azonban munkássága — igazodva a Tisza Kálmán megszabta irányhoz — közvetlenül elsősorban a földbirtokos arisztokrácia és a feltörekvő kapitalista pénzarisztokrácia érdekeit szolgálta.

Újra van vize a Fényes fürdőnek

A Fényes fürdő enyhén radioaktív és szénsavas vize révén, amely különféle értékes ásványi sókat is tartalmaz, nagy vonzereje volt mindig Tatának. Erdős környezetében a néhány éve kiépült motel, a kempingházakkal ellátott üdülőterület kellemes nyaralási lehetőséget biztosít akár hosszabb időre is a látogatóknak.

A nagy forgalomnak, a pezsgő strandéletnek mostanában azonban nyoma sincs. Kempingházait, moteljeit alig lakják néhányan, a nagy medencéjének kristálytiszta vizében sem úszkál senki, pedig ragyogó napsütésben néztünk körül az üdülőtelepen.

— Nagyon gyorsan elterjedt a rossz hír a Fényes forrásainak elsőkéséről — mondta a fürdőgondnok. — Május elején, a nagy szárazság idején szinte egyik napról a másikra kiapadtak a medencék és 4–5 napig víz nélkül maradtak, de nyomában megkezdődött a kútúrás és rövid időn belül a szivattyúk segítségével újból vizet kapott a strand. Ma már semmi akadály nincs a fürdőzésnek, de e tény, érthetetlen módon nehezen szivárgott vissza a köztudatba. Hetek óta üres a strand, pedig az előző években ilyenkor már „telit házunk” volt.

Mi is okozta tulajdonképpen a források elsőkésését? A Komárom megyei Vízmű Vállalat fürdőüzemeltetési vezetője adta a választ:

— A szakemberek már hosszú évek óta jelzik a Fényes fürdő tavait tápláló for-

rások eltűnését, és ezt a környékbeli bányamunkálatoknak tulajdonítják. A szén ugyanis víz alatt áll, és egy-egy új akna feltárásánál ki kell emelni onnan a vizet, hogy a bányászok hozzáférhessenek a szénhez. Most a Fényes forrásaival összefüggő részt bolygatták meg, melynek következtében beállt az úgynevezett karsztvíznívó-csökkenés, s megszűnt a források pozitivitása. Ezerkét méter mélyen találtunk újból vizet, amelyet ma már 450 méter hosszú repülővezeték továbbít a búvárszivattyú a nagy medencébe. Egy másik kút fúrása is folyamatban van, eddig a kútúrók 350 méter mélységet értek el. A Tatabányai Szénbányák Vállalat több, mint tízmillió forinttal járult a kutak létesítéséhez.

— Rövidesen megépül egy 20x50 méteres versenymedence, a gyerekeknek egy 2000 négyzetméter felületű lubickoló is készül, ezekhez már majd az új kút szolgáltatja a vizet.

A Fényes fürdő medencéi felítve vannak vízzel, nyoma sincs ma már a vízhányagnak, de vajon azonos értékű és összetételű-e az 1200 méter mélyről kapott víz az elsőként forrásokéval? A vállalat geológusa megnyugtató választ adott. A kút mélyéről szivattyúzott víz ugyanolyan mennyiségben tartalmaz rádiódiómot, szénsavat és különböző ásványi sókat, mint a hajdani forrásoké, tehát a strandolók semmivel sem károsodnak.

Skylab-Szojuz-Apollo

A több hete folyó amerikai Skylab űrprogram első legénysége helytállt. A kísérlet balszerencsésen kezdődött, a kozmikus laboratórium felszállás közben megsérült. A javítási munkálatok két hétig tartottak, a veterán „űr-roka” — Charles Konrad vezetésével. Így a tudományos megfigyelések a második felidőre maradtak.

A második harmas garitúra július végén követi a visszatért Konradékat, míg a harmadik „stáb” valószínűleg októberben folytatja az első kettő munkáját.

Az elmúlt napokban bejelentette a NASA, hogy a Hold-körüli pályára felbocsátott Explorer 39-cel befejeződik a Hold kutatásának jelenlegi komplex szakasza, így a hetvenes évek végéig csupán egy jelentősebb vállalkozásra kerül sor. Ez a Szojuz-Apollo űrhajók összekapcsolása lesz a világűrben. Ez a kísérlet igen érdekes lesz.

A szovjet és az amerikai fél már megegyezett abban, hogy a közös kísérleti repülés (1975) felélenként hol Houstonban, vagy Canaveralban (a volt Kennedy-fokon), illetve a Moszkva melletti Csilavárosban és Bajkonurbán találkoznak. Az űrhajósok megtanulják a má-

sik fél nyelvét, tanulmányozzák az űrhajókat, majd név szerint is kijelölik mindkét űrhajó legénységét. Most döntik el, hogy a két űrhajót milyen levegőkeverékkel töltik fel.

Az 1967. évi amerikai kabinégés után az Apollónál a veszélyes tiszta oxigén helyett áttértek az oxigén-hélium keverékre, a szovjet űrhajósok ceppfolyós levegő elpárolgattásával repültek. Az amerikai módszer könnyebb, míg a szovjet veszélyesebb. Eldöntötték, melyik fél szkfanderet használják majd. Külön problémát jelentett, hogy az Apollo adapterébe nem illik bele a Szojuzé, a kettős légzslip nem illeszthető össze. Így új összekapcsoló berendezést konstruáltak, s a légzslipen bármelyik űruha átfér.

A szovjet űrhajózásnak az évtized végéig több, még részleteiben nem ismertetett terve van. Ez a közös vállalkozás, együttes gyakorlati repülés azonban példázta: eljön az idő, amikor az egyetemes tudomány olyan feladatokat ró az asztronautikára (például Mars, Vénusz, Jupiter stb. expedíció), amelyeket a két vezető űrhajó csak közösen tud megoldani.

Radioaktív tartalmú eső Japánban

A radioaktivitást tanulmányozó japán központ közölte, hogy Japán Isikava prefektúrájában rendkívül magas radioaktív tartalmú eső esett. Vizsgálatok kimutatták, hogy a csapadék radioaktív-tartalma nem kevesebb, mint nyolcvanorosos volt a normálisnak. A központ rámutat, hogy a jelenség közvetlen összefüggést van a Kínában végrehajtott légköri nukleáris kísérlettel.

Japán Niigata prefektúrájában is példátlanul magas radioaktivitást tartalmazó eső esett. Az első vizsgálatok szerint a csapadék radioaktivitásának mértéke mintegy kétszerezese a normálisnak.

Az ausztrál kormány fontolóra veszi, hogy a hágai nemzetközi bíróság elé terjeszti a kínai nukleáris kísérletek ügyét — jelentette ki televíziós beszédében Lance Barnard ausztrál miniszterelnök-helyettes.

Ausztrália azonnal megteszi ezt a lépést, ha bármilyen jele van annak, hogy a kísérletek folytatódnak. Mint Barnard elmondotta: Ausztrália oly erőlyesen tiltakozott Kínával, amennyire ezt „az adott körülmények” lehetővé tették.

Tömeges jéghegy vonulására számítanak az Atlanti-óceánon. Amerikai kutatók úgy vélik, hogy a hajózás veszélyes lesz az óceán északi részén, mert július végéig több száz óriási jéghegyre számítanak.

LENGYEL építők Észak-Irakban, Tikritben egy kilométer hosszú hidat építenek a Tigris folyó felett. Ez lesz a leghosszabb híd a Tigrisen.

Havonta ezer Polski Fiat-126 típusú autót gyártanak az év végére a lengyelországi Bielsko-Biala gépkocsigyárban.

Legközelebb 2150-ben...

Teljes napfogyatkozás

A június 30-i teljes napfogyatkozásról, e ritka természeti tüneményről szóló hírgyűjtemény jelentéseket elsősorban afrikai városokból keltezték, hiszen a napfogyatkozás Afrikából és az Atlanti-óceán bizonyos pontjairól nézve volt csak teljes. Mauritániában például hét perc négy másodpercig takarta el a Napot a Hold, amikor es besötétedett és egyszeriben hűvöse fordult az idő.

A Hold árnyéka Északkelet-Braziliából indulva, az Atlanti-óceánon keresztül haladva, beborította az egész afrikai földrészt az Indiai-óceán Madagaszkártól keletre eső részéig. Teljes sötétséget észleltek egy 260 kilométer szélességű övezetben, amelyet mindkét oldalán egy homályosabb sáv fogott közre; utóbbit Franciaországtól egészen Jugoszláviáig, sőt attól délebbre, még a Jöreménység-fokán is megfigyelhették.

Teljes és viszonylag hosszabb ideig tartó napfogyatkozást először 717-ben jegyezték fel; a mostani után következőre 2150-ig várnia kell a tudományos világnak. Akkor a Hold hét perc tizennégy másodpercig fogja eltakarni a Föld elől a Napot.

Az afrikai kontinensen több száz helyi, továbbá amerikai és európai csillagász gyűlt össze a különböző, külön és célra felállított tudományos berendezések mellett.

Mauritánia partvidékéről

Az ENSZ Európai Gazdasági Bizottságának közlése szerint arra számítanak, hogy a nyugat-európai országokban az eladatlan szénkészletek mennyisége az év harmadik negyedének végén elérheti a 79 millió tonnát és 20 százalékkal lesz több, mint az elmúlt év hasonló időszakában.

Jó májusi megjegyzés

— Mezőgazdasági kutatók újfajta eljárással növelni tudják a libamáj súlyát. Viszont... (A folytatást lásd a vízsl. 1., 62. és függ. 1. sz. alatt.)

Vízszintes: 14. Sok... hamar kész. (közmondás). 15. ... Királyhida (egykori határállomás Ausztria felé). 16. Hasonló a „mintha” kötőszóhoz. 17. Idősb. 19. Beszédhang. 21. Trén eredeti helyesírással. 22. A Madách Színház népszerű művésze. 25. Ukrán nemzeti tánc. 27. N. M. 28. A népvándorlás korának harcos nomádja. 29. Kocsirendelési munka. 30. ... íec (szennyiségtani művelet elvégzésébe szolgál). 31. Szabó a mestere. 32. Azonos betűk. 33. Képzőművek az izomzatban. 34. Olyan, mint Janus. 36. I. A. 39. Takarít. 40. Ugyes fogás. 43. Nagy orosz író (1809–1852). 44. Egy kaptárra készülő. 45. Harapni való. 48. Elfogad, elismer. 49. Teljesen érdektelennek találni. 50. Elsurran. 51. S. V. 52. Szénakupac. 53. „Mi fehérlik ott a...” 54. Két mutató névmás. 55. Zaurian vége! 56. Bűncselekményt követ el. 57. Vége szakad a viharnak. 58. Rangos székely. 60. A kapu őre teszi. 61. Az NSZK-ban megjelenő magazin címe.

Függőleges: 2. Az el-lenséggel szemben kiépített állás. 3. Mutató névmás. 4. Darab. 5. egyedül. 24. Ruhagyári

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
14			15					16				
17		18		19				20		21		
22		23		24				25		26		27
28								29				
30						31						32
33						34				35		36
						37					38	
						39					40	
41						42					44	
45	46			47						48		
49									50			51
52									53			54
55									56			57
58				59		60					61	
												62

Valaminek haszna. 6. Kenderből vagy szalmából, ágból, borból csavart sokban ered, a Szeret folyóba torkollik. 31. szeben román neve. 51. Népi viselet. 53. Pótus. 54. Férfinév. 56. Vízialat. 57. Vidéki sportklub. 59. Ragadozó hal. 60. Kötésző. 61. Szomszédos betűk.

44. Se itt, se ott. 46. Szovjet űrhajós. 47. Puszti rombol. 48. Kudarcot vallott. 50. Nagy-szeben román neve. 51. Népi viselet. 53. Pótus. 54. Férfinév. 56. Vízialat. 57. Vidéki sportklub. 59. Ragadozó hal. 60. Kötésző. 61. Szomszédos betűk.

25. Ideszállítat. 26. Kötővafék. 29. Erdélyi folyó; a Csikl-havadarócot vallott. 50. Nagy-szeben román neve. 51. Népi viselet. 53. Pótus. 54. Férfinév. 56. Vízialat. 57. Vidéki sportklub. 59. Ragadozó hal. 60. Kötésző. 61. Szomszédos betűk.

25. Ideszállítat. 26. Kötővafék. 29. Erdélyi folyó; a Csikl-havadarócot vallott. 50. Nagy-szeben román neve. 51. Népi viselet. 53. Pótus. 54. Férfinév. 56. Vízialat. 57. Vidéki sportklub. 59. Ragadozó hal. 60. Kötésző. 61. Szomszédos betűk.

INNEN — ONNAN

Sikerült szabályozni a szülési fájások gyakoriságát és erejét egy szovjet kutatócsoportnak. Az új módszer lényege: a szülő nők elektromos átkatása. A kutatások során kiderült, hogy az elektromos átkatás csökkenti a szüléstől való félelmet, és jó értágító hatása is van.

★

Emelkedik a Himalája. Földünk legmagasabb hegycúsa, a Mount Everest a legújabb mérések szerint első sikeres megmászása, 1952 óta méterekkel lett magasabb. Szakemberek véleménye szerint a jelenség az indiai földrész elcsúszásával függ össze. A földrész évente mintegy másfél centiméter sebességgel mozog északkelet felé.

★

44 ázsiai, afrikai és latin-amerikai államnak nyújt segítséget a Szovjetunió az önálló népgazdaság megteremtésében — közli egy Moszkvában nemrég készült hivatalos

jelentés. Az APN hozzáteszi, hogy ezekben az országokban csupán 1975. végéig mintegy 500 nagy beruházás készül el szovjet technikai segítséggel, elsősorban kohászati és vegyipari üzemek, valamint mezőgazdasági termékeket feldolgozó gyárak. A Szovjetunió a hitelek, a rendelkezésre bocsátott eljárássok, berendezések és szakemberek fejében nem kér részesedést e vállalatok nyereségéből. A szerződésben biztosítja, hogy azok az alapkövetelést pillanatától kezdve az adott ország tulajdonát képezik.

★

Nem szocialista országokkal bonyolítja le külkereskedelmének 80 százalékát Kína — jelenti a Le Monde. Az ország külkereskedelmi forgalmában Japán áll az élen; a kínai behozatal 27 százalékát szállítja. Japán után Kanada következik 9, az NSZK 6, Franciaország 5, végül Nagy-Britannia az importált áruk 3 százalékával.

ILKU PÁL 1912-1973

Ilku Pál, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának tagja, művelődésügyi miniszter, országgyűlési képviselő, a magyar és nemzetközi munkásmozgalom régi harcosa július 13-án rövid szenvedés után, szívroham következtében elhunyt.

Ilku Pál, a kommunista államférfi, a munkásmozgalom kiemelkedő alakja 1912. október 8-án született szegényiparász családból. Középiskolai tanulmányait a beregszászi állami reálgimnáziumban végezte, majd Pozsonyban tanítói oklevelet szerzett, és 1939-ig Kárpát-Ukrajna több falujában volt községi tanító.

Fiatalon, húszesztendőskorában került kapcsolatba a munkásmozgalommal. 1937 óta volt párttag. Újságírói munkássága idején az Új Korszak című pedagógiai szaklapot szerkesztette, s a diákletről magyar nyelven regénye jelent meg, amelyet a felszabadulás után Lengyelországban és Csehszlovákiában is kiadtak. 1939-ben kapcsolódott be a magyarországi illegális kommunista pártmunkába. A felszabadulás után a pártfőiskolán dolgozott, majd a Magyar Kommunista Párt pécsi városi bizottságának első titkára lett. Később a Honvédelmi Minisztériumban a politikai főcsoport főnökének helyettese, majd

1958-ig főnöke volt, vezérőrnagyi rangban. 1957-ben honvédelmi miniszterhelyettesé neveztek ki. Egy esztendővel később miniszterhelyettesként folytatta munkáját a Művelődésügyi Minisztériumban, ahol haláláig dolgozott. 1961 szeptemberében neveztek ki művelődésügyi miniszterre.

A fáradhatatlan, sokoldalú kommunista harcos Székesfehérvár országgyűlési képviselője volt, s a közelet számos más fontos posztján is tevékenykedett. Betöltötte az Országos Ifjúságpolitikai és Oktatási Tanács elnöki, valamint az Országos Közművelődési Tanács alelnöki tisztét is.

1958 óta az MSZMP Központi Bizottságának tagja, 1962 és 1970 között a Politikai Bizottság póttagja volt.

A moszkvai Lomonosov Állami Egyetem 1971 júniusában díszdoktorává avatta.

Kimagasló munkásságáért a Munka Vörös Zászló érdemrendjével kétszer tüntette ki államunk Ilku Pált; legutóbb 1972 őszén, 60. születésnapja alkalmából. Több más magas hazai és külföldi kitüntetést is kapott a politikai és a kulturális élet területén kifejtett ódadó, fáradhatatlan munkájáért.

Élete példamutató. Olyan, amire egész népünk tisztelettel emlékezik.

Megkezdődött a búza felvásárlása

A MÉM-ben a nyári mezőgazdasági munkák helyzetéről — ezen belül is elsősorban a gabonabetakarításról — tárgyalt az Országos Mezőgazdasági Operatív Bizottság.

A csaknem egymillió 750 ezer hektár kalászosnak eddig kerekén tíz százalékát aratták le a termelőszövetkezetek és az állami gazdaságok. A legelőrehaladottabb a munka az elsőként érő őszi árpaán. Az ország déli vidékein a gazdaságok többsége be is fejezte az őszi árpa aratását, az északi megyék 40-45, a nyugatiak 50-70 százalék körül tartanak.

Elkezdtek a rozs aratását is. A legkorábbi érésű búzafajták — köztük a Libellula — szintén sok helyütt megérték az aratásra, s hozzáálltak betakarításukhoz.

A tavaszi árpa aratása hamarosan befejeződik, a repce aratása befejezés előtt áll, a borsóé teljes ütemben zajlik.

A legtöbb tennivalót a csaknem 1,3 millió hektár búza betakarítása adja. A tapasztalatok szerint a gazdaságok többsége, mielőtt aratni lehet a búzát, azonnal hozzáállt a munkához.

Eddig az időjárás nagyon kedvezett a kapásnövények-

nek, de az aratás indítását sok helyütt hátráltatta, a munkát lassította. Július első kilenc napjából ugyanis 6-7 csapadékos volt.

A Mezőgéptörzst vezérgazdát-helyettese az alkatrészellátás helyzetéről szolt. Olyan alkatrészből, amely az aratásban részt vevő gépekhez kell, nincs hiány. Így emiatt egyetlen gép sem áll. Vannak olyan alkatrészek, amelyekből szűkös a készlet, s ezeket központilag tartják kézben. Az igényeket azonban a központból gyorsan kielégítik. Az Agrortörzst osztályvezetője a kombájnellátásról adott tájékoztatást. A Szovjetunióból eddig 1210 kombájn érkezett meg. A még hiányzó százegynéhány SZK-4-est ezekben a napokban indítják útra, s a számítások szerint a jövő hét elején mindenüvé megérkeznek a gépek. Az NDK-ból szintén érkezik még néhány E-512-es jelű kombájn.

A Gabona Tröszt vezérgazdátja elmondotta, hogy vállalataik teljesen felkészültek a felvásárlásra. Raktárterük tavalyhoz képest 12 ezer vagonnal nőtt, ezen felül 25-27 ezer vagon befogadóképességű ideiglenes tárolót is üzembe helyeznek. A mezőgazdasági üzemekkel 58 ezer vagon gabona tárolására szerződtek.

KÖVETKEZIK: CSILLAG-HEGY

5000 lakás tervei

A Fővárosi Tanácsban most készül az V. ötéves tervidőszak lakásépítési programja. Az egyik legjelentősebb építkezési Csillaghegyen lesz: az ottani lakónegyed rendezését és az évi végéig elkészítik és az illetékesek elé terjesztik jóváhagyásra.

Csillaghegyen ötezer új lakást terveznek a Szentendrei út, Almos utca, Árpád utca, Bercsényi út, Mátyás király út, Aradi utca, Jókai utca, Csetz János utca, Határ utca, Pusztakúti utca, Üröm utca, Szentendrei út által határolt területen.

Az épületeket az I. és II. házgyár által készített elemekből szerelik össze. A lakások alapterülete átlagosan 54 négyzetméter lesz. Az el-

ső lakások átadása 1978-ra várható.

A terület csatornázása során új átmenőtelep épül a Rozgonyi utcánál, s ez a palotaszigeti szennyvíztisztítóba továbbítja az észak-budai szennyvizet és csapadékat. Az új csillaghegyi lakónegyed nem gyári, hanem földgázt kap. E célból a tervek szerint újjíáépítik a Duna jobb partján a földgázvezeték északi szakaszát, s leágazásokat, nyomáscsökkentőket is terveznek hozzá. A lakónegyed tömegközlekedését a HÉV látja el, s e célból korszerűsítik északi vonalszakaszát, kiküszöbölnek sok kanyart, hogy a mostaninál gyorsabban lehessen utazni.

Több, mint egymillió forint a VIT-számlán

Jól halad a VIT-re való készülődés — állapították meg a KISZ központi bizottságának illetékesei, áttekintve a VIT jegyében rendezett eseményeket, találkozókat, akciókat, összehozva a készülődés eddigi tapasztalatait.

Az üzemek, a gyárak, a vállalatok, az iskolák fiataljainak adományából már eddig is több mint egymillió forint gyűlt össze a VIT csekk számlájára. A városokban és falvakban számtalan ifjúsági találkozó, gyűlés, műsoros rendezvény és sportverseny zajlott már le. Kaposvárott, Siófokon és Bonyhádon találkozóra hívták meg a KISZ-fiatalok a Magyarországon tanuló afrikai, ázsiai és latin-amerikai diákokat; a monori ifjúkommunisták a fesztivál házigazdájának, a Német Demokratikus Köztársaságnak az életével, fejlődésével, a Szabad Német Ifjúság (FDJ) tevékenységével ismerkedtek; Székesfehérvárott a Videoton és az Ikarus fiataljai, magyar-NDK barátságai gyűlést rendeztek.

A világitjúsági- és diáktalálkozó közvetlenül megelőző napokban „kis VIT-et” rendeznek Szombathelyen, Szekszárdon, Szegeden, valamint a Széplődi-partján. A találkozó gondolata a X. VIT jelszava: antiimperialista szolidaritás, béke és barátság.

Száztíz klálitó a szegedi élelmiszer-gazdasági bemutatón

Lezárult a jelentkezés a szegedi élelmiszer-gazdasági kiállításra. Az egész országból, főképp az Alföldről, a környező megyékből összesen száztíz vállalat és gazdaság jelentette be részvételét, közülük tízennégyen Jugoszláviából, többnyire Szabadkáról.

A kiállításon nemcsak a mezőgazdasági és élelmiszeripari vállalatok, szövetkezetek, hanem az őket szolgáló vegyipari és gépipari vállalatok is bemutatják termékeiket. Közöttük a legkiválóbbak jutalmazására a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium, a Csongrád megyei és a szegedi tanács és a vásárgazgatóság alapított két-két különdíjat. A környékről — Bács-Kiskun, Békés és Csongrád megyéből — 33 százalékos menettérti kedvezményrel utazhatnak az érdeklődők. Szegedre a július 20-tól augusztus 5-ig nyitva tartó kiállításra.

Rakodómunkásként alkalmazunk

— próbaidő nélkül is — erős fizikumú férfiakat Budapest területén

Havi kereseti lehetőség — a beosztástól, illetve a teljesítménytől függően — 2-4000 forint között.

Ezenkívül mindenki megfelelő munkaruhát kap.

Jelentkezés: a szabadulás előtt.

Minden levélben jelentkezőnek válaszolunk, felvilágosítást adunk!

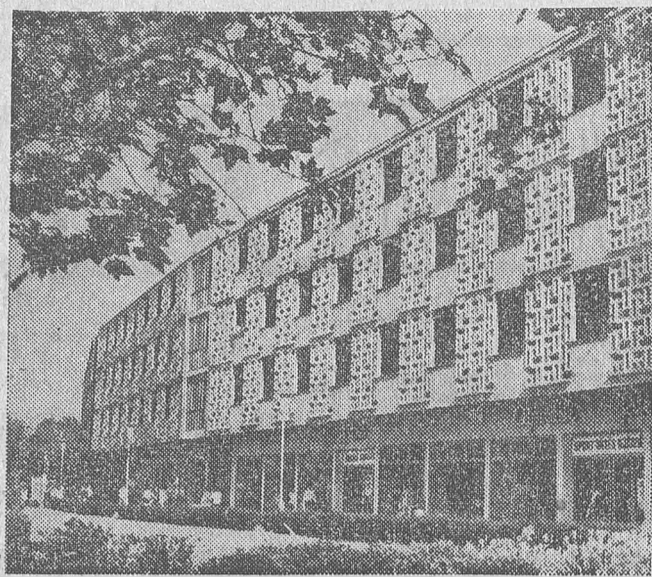
Levélcím: Volán 1. sz. Vállalat

7. sz. üzemege

Terv- és Munkaügyi Osztály

1139 Budapest, XIII., Forgách u. 19.

„CSIPKÉS” VÁROSKÖZPONT MAKÓ

Befejeződött Makón az új városközpont déli részének építése: öt, úgynevezett csipkés háztömb kapcsolódik egymáshoz. A lakóházak földszintjén összesen 2 ezer négyzetméter alapterületű üzletrsor kapott helyet. A napokban megkezdték a városközpont északi részének építési munkáit.

Országos értekezlet a MÉM-ben

Az aratástól sok függ

A Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztériumban országos tanácskozást tartottak, amelyen a tavaszi mezőgazdasági munkákat értékelték, s a nyári teendőkre készülést beszélték meg. A tanácskozáson a megyei tanácsok elnökei, helyettesei, mezőgazdasági és élelmiszerügyi osztályvezetői, valamint a feldolgozó, felvásárló és ellátó vállalatok országos vezetői vettek részt.

Dimény Imre miniszter bevezetőjében hangsúlyozta: a párt Központi Bizottságának tavaly novemberi határozata jelentősen hozzájárult ahhoz, hogy a tavaszi időszakban szervezettebb, hatékonyabb lett a mezőgazdasági üzemek munkája. A következő hetekben nagy feladat áll a mezőgazdaságban dolgozók előtt: be kell takarítani a kalászos gabonát. Ha ez a munka jól sikerül, akkor a tavalyi kiemelkedő eredményt az idén is megközelíthetjük. Nagyon lényeges, hogy a lezajlott szájes körömfájás tanulságait mindenütt levonják, s még átgondoltabb állategészségügyi intézkedésekkel, a lehetőségekhez képest, megelőzzék a gazdaságok az állatbetegségeket. Sajnos, a mezőgazdasági üzemek az idei száraz tavaszon sem használták ki teljes egészében az öntözőberendezéseket. A legjobb eredményt elérő Hajdú-Biharban is a lehetséges területeknek mindössze 60-65 százalékát öntözték.

Az ellátásról szólva a miniszter megállapította, hogy az kielégítő volt. Két terüle-

ten azonban elmaradt az igényektől, követelményektől. A sertéshusellátásban a szájes körömfájás okozott nehézségeket. Figyelembe véve az állomány alakulását, az év negyedik negyedében már az ellátás javulásával számoltunk. A korai gyümölcsfélék kicsi termést adtak, a primőrök megkéstek. A gyümölcs- és zöldségellátás helyzetét azonban nemcsak ez, hanem a piacok szervezetalansága is befolyásolta. Ezért a minisztériumnak és a tanácsoknak javítaniuk kell a piacellenőrző munkát.

Soós Gábor, a miniszter első helyettese, előadásában ágazatonként vizsgálta a termelés helyzetét. A kalászosok terv körüli termést ígérnek, a kukorica vetésterülete jelentősen nőtt. Sajnos, több helyen tapasztalni gyomosodást. A szalastakarmány-termelés eredményeit növelhetné, ha a fűtermelő területekről idejében mindenütt betakarítanák a termést.

Az ipari növények közül a cukorrépa, dohány vetésterülete nőtt, a termelés korszerűsödik. Napraforgóból a tervezett területnek csak 85 százalékát vetették be. A zöldségtermelés szintén fejlődik. A friss, fogyasztásra termelt zöldség növények közül néhány — paradicsom, étkész paprika, zöldbab — a vetésterülete kisebb a szükségesnél. Ezért főként e növények hozamainak növeléséért kell sokat tenni.

A szőlőültetvények jó termést ígérnek. A szarvasmarha-állomány az idei tavaszon nagyobb volt, mint egy évvel korábban. Nagyon fontos, hogy a tejfelvásárlás zökkenő nélkül haladjon. Ezért az iparnak, a mezőgazdasági üzemeknek egyaránt tenniük kell.

A termelőszövetkezetek tavalyi gazdálkodásának rövid elemzése után a nyári tennivalókról, mindenekelőtt az aratás jó megszervezéséről, a tárolás, alkatrész-, valamint üzemanyag-ellátás helyzetéről, tennivalókról szolt a miniszter első helyettese. A tanácskozás Dimény Imre zárszavával ért véget.

Acélsövet fektettek le a Duna aiat

Az ország vízügyi történetében egyedülálló feladatot hajtottak végre a Duna csepeli szakaszán. A Hollandi úti horgászparttól nem messzire, a Duna alatt 1000 milliméter átmérőjű, úgynevezett gömbgrafitos húzásbiztos vízvezetékcsöveket fektettek le.

A vezeték megépítésével Pest déli részén javul a vízellátás. A pesterzsébetiek és a soroksáriak az eddigi vízmennyiségen felül napi mintegy 50 ezer köbméter vizet kapnak még. A javulás a pesterzsébeti Marx Károly út és a soroksári Geyer Flórián utca környékén lesz érezhető.

HÍREK

Egymillió forint jutalom ezerkilencszáz szolnoki vasutasnak

A MÁV Szolnoki Járműjavító Üzemében a vasutasnap alkalmából kitüntetések, jutalmakat adtak át. A tiszegárdatagoknak kiosztott pénzt jutalmakkal együtt csaknem egymillió forintot kapott az üzem 1900, jó munkát végzett dolgozója. Az idén először ítélték oda a Szolnok város közelgő 900 éves jubileuma alkalmából alapított vándorújszólókat a legjobb termelőüzemnek és szocialista brigádnak. Az egyiket a kocsjavító osztály kapta, amelynek dolgozó közl százötvenen nagyértékű társadalmi munkával járultak hozzá a jubileumára készülő város szepítéséhez és részt vettek a Budapesten megnyitott Szolnok-park építésében is. A másik vándorújszóló a mozdonyjavító osztály egyik kollektívája, Koláth Ferenc szocialista brigádjára nyerte el a szolnoki szociális otthon lakóinak patronálásáért, az otthonban végzett társadalmi munkáért.

A fejlődő országok lakossága az évszázad végére elér, vagy meghaladja az ötmilliódot, azaz több, mint kétszerese lesz az 1970. évi szintnek a Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank kutatócsoportjának becslése szerint. Ugyanakkor a fejlett országok lakossága csak egyharmadával növekszik, és elér a 1,4 milliárdot.

SÜLYOS himlőjárvány tört ki Banglades három északi tartományában, ahol a még mindig áradásban levő folyók súlyos helyzetet teremtettek.

26 méter magas obeliszk őrzi Szeged mellett, a Tisza és a Maros találkozásánál 70 év óta Bertalan Lajos mérnök emléket, aki a múlt század egyik legnagyobb vízépítési munkáját, a Tisza szabályozását irányította. Születésének 135. évfordulóján az MTESZ Csongrád megyei szervezetének képviselői koszorút helyeztek el az obeliszk talapzatánál.

KIPUSZTUL a farkas Európában, ez a véleménye egy francia vadászárságnak. A huszadik században a vadászok egyik legfőbb célja a farkasok pusztítása volt.

A háromszázhatvanadik halálugrás történt az Eiffeltorony tetejéről. Legutóbb Isabelle Bouaza középkorú nő vetette le magát a párizsi toronyról.

AZ EGÉSZSÉGES kisbaba kezcsékjét ökölbe szorítva alszik. Ez az egyik legbiztosabb jele, hogy a gyermeknek nincs semmi baja — állapította meg az Elle című francia női lap.

A STRUMÁS és szívbetegek üdülőhelye több, mint fél évszázada a „Bükk tetején” levő Eükk-szentkereszt. A fenyveredékekkel körülvett település csaknem pormentes levegője ugyanis különösen alkalmas az ilyen bántalmakban szenvedők természetes gyógyítására. A községben a fizetővendég-szolgálat keretében az idén már 200 vendéget tudnak fogadni.

A fülöpszállási vasútállomást ünnepélyesen felavatták. A korszerű műszaki berendezéssel ellátott állomás a Budapest—Kelebia nemzetközi vasútvonalon fogadja, s indítja a vonatokat.

DRÁGULNAK a svéd dohányárak, évente tíz százalékkal. A csomagoláson egyébként fel kell hívni a dohányosok figyelmét a dohányzás veszélyességére, ártalmaira. Dohányárut tizenhat éven aluliaknak nem szolgálnak ki.

HÍRADÓ

SAJTÓSZEMLE
Kiadja:
az Igazságügyi Minisztérium
Bv. Országos Parancsnoksága
Egyszerűsített
V. Stencl utca 8.
Szerkesztő:
Szerkesztő Bizottság
Szikra Lászlóval